

EK206E

Entreprenørskap og Småbedriftsledelse

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Er det sammenheng mellom jobbsituasjon og entreprenørielle intensjoner?

Kristoffer Eilertsen

og

Andreas Ryan

Bodø, 20. mai 2010

Abstract

The main purpose of this case study is to discuss if the job situation has influence on entrepreneurship intentions among graduated economists through a quantitative perspective. As a theoretical background we have discussed and tried to define the concepts of “the entrepreneur” and “entrepreneurial intentions”. We’ve found that the entrepreneur’s main objective is to found new business, and that’s what sets them apart from ordinary managers. Entrepreneurial intentions are a necessity in the emergence of any new business, and therefore the beginning of the entrepreneurial process.

To carry out this survey 431 students from Bodø Graduate School of Business, who have a bachelor or a master degree, were asked to answer on a set of questions. This analysis in particular is based on response from a selection consisting of 195 students in full-time jobs.

The findings in this study show how the job situation affects entrepreneurial intentions. The results indicate a weak significance between different elements of the job situation and entrepreneurial intentions. The only element with a significant relationship towards entrepreneurial intentions is the size of the business which says that workers in small businesses have stronger entrepreneurial intentions then those employed in bigger firms.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet som avslutningen til profilering innen entreprenørskap og småbedriftsledelse. Profileringen er underlagt bachelorutdanning i økonomi og ledelse ved Handelshøgskolen i Bodø. Oppgaven er skrevet våsemesteret 2010 og utgjør 15 studiepoeng. Oppgavens formål er å undersøke hvorvidt jobbsituasjonen til ferdigutdannede økonomer spiller inn på entreprenørielle intensjoner. Bakgrunnen for dette er en kandidatundersøkelse utført våren 2009 på ferdigutdannede økonomer fra Høgskolen i Bodø. Teoretisk bakteppe for oppgaven bygger på tidligere funn omkring entreprenørielle intensjoner koblet til ulike elementer som omhandler jobbsituasjon, deriblant lønnsforhold, sektor og størrelse på bedrift. Vi vil gjerne rette en stor takk til vår veileder, professor Lars Kolvereid, for hans uvurderlige veiledning underveis denne våren, men også for hans hjelp i bruken av analyseprogrammet SPSS. Videre er vi takknemlige for hans hjelp i søken etter relevant litteratur og utlån av en del av dette. En takk rettes også til førsteamanuensis og fagansvarlig Espen John Isaksen for starthjelp i SPSS samt tilbakemeldinger omkring oppgaven vår.

Bodø, 20. mai 2010

Kristoffer Eiliertsen

Andreas Ryan

Sammendrag

Entreprenørskap driver verden fremover. Det skaper nye verdier og innovasjoner på markedet, og nye arbeidsplasser. Entreprenørskap har blitt et stadig mer belyst tema i forskningen de siste tiårene – både på makronivå og mikronivå. Entreprenørielle intensjoner er en forutsetning for at nye bedrifter skal se lyset. Dog er svært lite forskning gjort på entreprenørielle intensjoner i forhold til ulike forhold rundt jobbsituasjonen til ansatte.

Vi ønsker å undersøke hvorvidt jobbsituasjonen har noen sammenheng med de entreprenørielle intensjonene til ferdigutdannede økonomer fra Handelshøgskolen i Bodø. Vi vet at arbeidstakere i Norge har gode betingelser, og ønsker dermed å finne ut av hvorvidt dette slår negativt ut på entreprenørielle intensjoner. Derfor har vi kommet frem til følgende problemstilling:

”I hvilken grad påvirker jobbsituasjon entreprenørielle intensjoner for ferdigutdannende økonomer?”

Vi har forsøkt å definere entreprenøren ut fra hvilke oppgaver han eller hun utfører, og kommet frem til at det som skiller en entreprenør ut fra vanlige bedriftsledere er at entreprenøren starter ny virksomhet. Videre har vi forsøkt gi en klar definisjon på hva entreprenørielle intensjoner faktisk er. Vi har kommet frem til at det er første steg i den entreprenørielle prosess, og best kan defineres som et selverklært ønske om å starte egen bedrift. Videre har vi ved hjelp av tidligere forskning utarbeidet seks hypoteser som skal gi oss svar på vår problemstilling.

Utgangspunktet for oppgavens datainnsamling er en kandidatundersøkelse vi ble presentert i vinter. Kandidatundersøkelsen ble utført våren 2009 på utdannede økonomer ved handelshøgskolen i Bodø – både de med bachelorgrad og de med mastergrad. 280 økonomer svarte på denne undersøkelsen. For å analysere dette datamaterialet har vi brukt analyseprogrammet SPSS til Windows. Med hjelp av dette bygde vi opp filtre hvor vi silte ut til et endelig utvalg på 195 som kunne gi oss svar på våre hypoteser. Ved hjelp av blant annet korrelasjonsanalyse og regresjonsanalyse undersøkte vi om noen av våre jobbsituasjonsvariabler hadde sammenheng med intensjonsvariablene. Vi måtte forkaste fem av seks hypoteser, og måtte konkludere med at jobbsituasjonsvariablene ikke forklarer intensjonsvariablene i sterk nok grad.

Innholdsfortegnelse

Abstract	II
Sammendrag.....	IV
Tabelloversikt.....	VIII
Figuroversikt	IX
1. Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn og aktualisering.....	1
1.2 Problemstilling	1
1.3 Avgrensning	2
1.4 Oppgavens formål og bidrag	2
2. Litteratur.....	3
2.1 Entreprenøren	3
2.2 Entreprenørielle intensjoner	6
2.2.1 Defineringsproblematikk.....	6
2.3 Utforming av forskningsmodell	8
2.4 Jobbsituasjon	9
2.4.1 Sektor	9
2.4.2 Lønn	9
2.4.3 Ansatte i bedriften	10
2.4.4 Jobbmengde.....	11
2.4.5 Bransje.....	11
2.5 Kontrollvariabler	12
2.5.1 Alder.....	12
2.5.2 Kjønn.....	13
2.5.3 Utdanning	14
2.5.4 Foreldrene er selvstendig næringsdrivende.....	14
2.5.5 Foreldre høyere utdanning	15

2.6 Oppsummering	15
3. Metode.....	17
3.1 Hva er metode?.....	17
3.2 Litteratur- og datainnsamling	17
3.3 Spørreskjemaet	19
3.4 Populasjon og utvalg	20
3.5 Bortfallsanalyse	22
3.6 Analysemetoder.....	24
3.6.1 Korrelasjonsanalyse	24
3.6.2 Regresjonsanalyse	25
3.6.3 Reliabilitet	26
3.6.3.1 Prinsiplial komponentanalyse.....	26
3.6.3.2 Cronbachs alpha	27
3.6.4 Validitet.....	27
3.7 Operasjonalisering av variablene	28
3.7.1 Avhengige variabler	28
3.7.2 Jobbsituasjonsvariabler	29
3.7.2.1 Sektor	29
3.7.2.2 Lønn	30
3.7.2.3 Størrelse på bedriften	31
3.7.2.4 Jobbmengde.....	32
3.7.2.5 Næring.....	32
3.7.3 Kontrollvariabler	33
3.7.3.1 Alder.....	33
3.7.3.2 Kjønn.....	33
3.7.3.3 Utdanning.....	33
3.7.3.4 Foreldre selvstendig næringsdrivende.....	34

3.7.3.5 Foreldre høyere utdanning	35
3.8 Oppsummering	36
4. Analyse.....	37
4.1 Jobbsituasjon	42
4.1.1 Sektor	42
4.1.2 Lønn og tilfredshet med lønn	43
4.1.3 Antall ansatte.....	44
4.1.4 Antall timer i uken.....	44
4.1.5 Bransje.....	45
4.2 Oppsummering	46
5. Konklusjon	47
5.1 Kritikk av oppgaven	47
5.2 Forslag til videre forskning	48
Referanseliste	49
Vedlegg 1 - Spørreundersøkelsen.....	54
Vedlegg 2 - Fordelingskurver	64

Tabelloversikt

Tabell 3.1: Fordeling mellom bachelor og master	23
Tabell 3.2: Fordeling mellom kjønn.....	23
Tabell 3.3: Fordeling av utvalg	24
Tabell 3.4: Oversikt over variabler.....	28
Tabell 3.5: Cronbach's Alpha og PCA for ny variabel for entreprenørielle intensjoner	29
Tabell 3.6: Antall ansatte i offentlig og privat sektor	30
Tabell 3.7: Cronbach's Alpha og PCA for ny variabel for tilfredshet med lønn	31
Tabell 3.8: Fordeling av antall ansatte i bedrift	32
Tabell 3.9: Krysstabell: foreldre selvstendig næringsdrivende	34
Tabell 3.10: Fordeling mellom foreldre selvstendig næringsdrivende eller ikke selvstendig næringsdrivende	34
Tabell 3.11: Krysstabell: foreldre høyere utdanning eller ikke	35
Tabell 3.12: Fordeling mellom respondenter med foreldre med høyere utdanning og respondenter med foreldre som ikke har høyere utdanning	36
Tabell 4.1: Gjennomsnitt, standardavvik og VIF-verdier	38
Tabell 4.2: Korrelasjonsmatrise	39
Tabell 4.3: Regresjonsmodeller	40
Tabell 4.4: Resultater i fra hypotesetestene	46

Figuroversikt

Figur 2.1: Forskningsmodell	8
Figur 2.2: Entreprenørielle intensjoner fordelt på kjønn og alder.....	13
Figur 3.1: Oversikt over utvelgelsesprosessen	22

Vedleggsoversikt

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelsen	54
Vedlegg 2 – Fordelingskurver	64

1. Innledning

Dette kapittelet vil ta for seg bakgrunnen for valg av tema i denne oppgaven, i tillegg til at aktualisering av temaet i oppgaven vil bli diskutert. Videre vil problemstillingen bli presentert. Til slutt vil kapittelet ta for seg oppgavens avgrensning, og formål/bidrag til oppgaven.

1.1 Bakgrunn og aktualisering

Bakgrunnen for denne bacheloroppgaven er vår profilering innen entreprenørskap og småbedriftsledelse ved høghskolen i Bodø. Faktorer som spiller inn på hvorfor mennesker velger den entreprenørielle yrkesvei er forsket mye på, og fra flere ulike perspektiver. Dog er lite forskning gjort på hvordan jobbsituasjonen påvirker de entreprenørielle intensjonene. Vi har et ønske om å se på hvordan en økonoms jobbsituasjon eventuelt måtte påvirke deres intensjoner – gir gode arbeidsbetingelser i form av god lønn lavere intensjoner eksempelvis? Er det så lukrativt å være ansatt i Norge at en ikke ønsker en tilværelse som selvstendig næringsdrivende?

Utgangspunktet vårt for denne oppgaven er en kandidatundersøkelse utført av Siviløkonomutdanningen i Bodø (SiB) i 2009. Denne kandidatundersøkelsen er gjennomført blant tidligere studenter ved økonomutdanningen ved Handelshøgskolen i Bodø, og har vært utført 6 ganger tidligere (1989, 1993, 1995, 1997, 2001 og 2004). Fordelen vi har med dette datamaterialet er at respondentene har vært økonomer ute i jobb, fremfor kun studenter, som de fleste tidligere undersøkelser har vært bygget på. Dette har gitt oss en unik mulighet til å undersøke hvorvidt faktorer rundt økonomenes jobbsituasjon spiller inn på deres intensjoner om å starte ny virksomhet.

1.2 Problemstilling

Denne oppgaven har som hovedmål å undersøke om det er sammenheng mellom jobbsituasjon og entreprenørielle intensjoner. Vi har dermed valgt å se på økonomer, både siviløkonomer og økonomer med bachelorgrad, i jobb. Forhold rundt deres jobbsituasjon har vi så sammenlignet mot deres entreprenørielle intensjoner. Problemstillingen vår lyder derfor slik:

”I hvilken grad påvirker jobbsituasjon entreprenørielle intensjoner for ferdigutdannende økonomer?”

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Med jobbsituasjon mener vi da forhold tilknyttet jobben – størrelse på lønnen, hvor fornøyd en er med den, hvilken sektor en jobber i (offentlig eller privat), yrkeserfaring, størrelse på bedriften og næringen bedriften opererer i. Vi har dermed operasjonalisert problemstillingen vår i seks hypoteser. Disse vil bli ytterligere presentert i litteraturkapittelet.

1.3 Avgrensning

Problemstillingen vår forklarer mye av oppgavens avgrensning. Der kommer det frem at vi ønsker å se på ferdigutdannende entreprenører. Dermed utelukkes alle andre fagfelt enn økonomi. Videre er også utvalget vårt kun hentet fra økonomer utdannet ved Høgskolen i Bodø. Dette gjelder da både ferdigutdannede økonomer med bachelorgrad og mastergrad.

Vi har også valgt å avgrense til de økonomer som er ute i fulltidsjobb. Dette fordi vårt mål med denne oppgaven er å undersøke hvordan jobbsituasjonen påvirker intensjonene til å starte opp egen bedrift. Dermed vil allerede selvstendig næringsdrivende være uaktuelle samt de som eventuelt ikke er i jobb. Videre blir også deltidsansatte uaktuelle rett og slett fordi de ikke hadde gitt fullstendige svar på de variabler vi ønsket å undersøke.

1.4 Oppgavens formål og bidrag

Denne oppgaven har som formål å rette fokus mot entreprenørielle intensjoner blant økonomer i arbeid. Entreprenørskap er nødvendig for økonomisk vekst, samtidig vet vi at arbeidsstokken i Norge har veldig gode betingelser. Gjør dette at mennesker i Norge anser en karriere som selvstendig næringsdrivende som lite ønskelig? Virker gode betingelser for arbeidsstokken negativt inn på de entreprenørielle intensjonene?

2. Litteratur

I dette kapittelet skal vi ta for oss relevant litteratur rundt de emnene vi ønsker belyse, for å danne et videre grunnlag til oppgaven. Vi vil diskutere kort grunnleggende hvilke oppgaver som tilknyttes entreprenøren og dermed er med på å definere den. Vi vil se på entreprenørielle intensjoner og hvordan en best definerer begrepet. Tilslutt vil vi presentere forskningsmodellen vår, og knytte entreprenørielle intensjoner opp mot våre uavhengige variabler samt kontrollvariabler.

2.1 Entreprenøren

Wickham (2006) forteller at ordet ”entreprenør” har sin opprinnelse i Frankrike i det syttende århundret. Entreprenøren var en person som påtok seg ansvaret for et kommersielt prosjekt på vegne av noen med penger å investere. Da gjaldt det ofte bytting av varer fra utlandet. Dette var risikofyllt både for investoren, og ikke minst entreprenøren. Begrepet entreprenørskap er da utledet fra entreprenør. Kjeldsen (1991) forklarer entreprenørskap som det å erkjenne muligheter, framskaffe og organisere ressurser, utvikle den mest hensiktsmessige kapabilitet, samt koordinere alle de nødvendige aktivitetene inntil utnyttelsen av forretningsmuligheten ligger i drifts- og administrasjonsrollen.

Wickham definerer entreprenørskap som det entreprenøren gjør. Han har da videre delt det entreprenøren gjør opp i flere oppgaver en ofte forbinder entreprenøren med. Første oppgave han definerer er det å eie organisasjoner. Dette er dog en litt vag og antakeligvis feilaktig definisjon for en entreprenør. Akkurat som i Frankrike i det syttende århundre fins det ofte skiller mellom eierne av selskaper og lederne i selskapet. Ofte vil det være slik at en entreprenør henter inn økonomisk kapital fra investorer og dermed tar på seg en oppgave på vegne av investoren. Det er dermed ikke slik at en entreprenør nødvendigvis selv eier bedriften han eller hun måtte lede.

Neste oppgave er det å grunnlegge nye organisasjoner. Mange vil gjerne forbinde entreprenørskap med det å starte opp nye bedrifter. Entreprenørskap dreier seg i følge Dorf og Byers (2005) kort sagt om å skape ny virksomhet, så i følge den definisjonen er dette en selvsagt del av entreprenørens virke. Dette er dog et viktig definisjonsspørsmål. Vi betegner ofte entreprenører også blant personer som har kjøpt bedrifter og transformert disse til større organisasjoner (eksempelvis slik Rat Kroc gjorde med McDonald’s), utviklet dem (slik Bård Eker gjorde med Hydrolift) eller absorbert den inn i en eksisterende bedrift (slik som Kjell

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Inge Røkke gjorde med flere fiskerioppdrett langs norskekysten). I denne oppgaven vil vi allikevel definere entreprenøren som en som starter opp ny virksomhet, da vi i datainnsamlingen har fokusert på det å skape ny virksomhet.

Neste oppgave som drøftes er det å bringe innovasjon til markedet. Innovasjon og entreprenørskap er uttrykk som ofte kobles sammen, og brukes om en annen. *''Innovasjon dreier seg om hva som er nytt'.* Det kan være en idé, en handling eller en materiell gjenstand.'' (Jenssen, et al., 2006, s.19). Wickham hevder dette er en avgjørende del av den entreprenørielle prosess. Den østerrikske økonomen Joseph A. Schumpeter (1883-1950) sto for gjennombruddet for økonomenes tilnærming til entreprenørskap som fagområde. Schumpeter (1934) argumenterte for at et økonomisk system i likevekt vil utvikles gjennom at entreprenøren bryter likevekten ved å gjennomføre innovasjoner i markeder. Han så på entreprenøren som et selvinteressert individ som søkte kortsiktige monopolposisjoner basert på en form for innovasjon. Når dette monopolet var opprettet kom en ny generasjon entreprenører med nye innovasjoner med mål om å overta markedsposisjonen. Schumpeter kalte dette ''kreativ destruksjon''. En innovasjon trenger ikke nødvendigvis være et nytt produkt, det kan eksempelvis dreie seg om nye måter å organisere bedriften på eller nye måter å levere produktet på. Graden av innovasjon kan også variere – men det vil alltid være et element av innovasjon for entreprenøren personlig. Dersom det dreier seg om en ny platebutikk i Bodø, vil det ikke nødvendigvis være en stor nyvinning for forbrukerne, men det vil være nytt for den som starter opp. Det å skape innovasjoner er dog ikke noe kun entreprenører vil være opptatt av. Etablerte bedrifter vil stadig være på søken etter ulike innovasjoner for å beholde og skape nye konkurransefortrinn.

Å identifisere muligheter er en annen nøkkeloppgave for entreprenøren. En mulighet er et gap i markedet, der det fins potensial til å gjøre noe bedre og dermed skape verdi (Wickham, 2006). Der vil fins muligheter i markeder hele tiden, men vanligvis må de identifiseres av entreprenøren. Søken etter muligheter kan knyttes opp mot innovasjonen – en innovasjon er ingenting verd dersom en ikke kan knytte dette opp mot en mulighet i markedet, og gjennom dette skaffe seg et konkurransefortrinn. Samtidig må en ha en eller annen form for innovasjon for å utnytte gapet i markedet. Også etablerte bedrifter vil i større og mindre grad søke etter muligheter i markedet, slik som med innovasjoner. Så det er altså ikke slik at søken etter innovasjoner og muligheter er kun forunt entreprenører, forskjellen ligger heller i hvilken grad dette fokuseres på.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

De to siste oppgavene som nevnes er anvendelse av ekspertise samt utøvelse av lederskap. Som nyoppstartet bedrift påpeker Wickham at en vil ha begrenset tilgang på informasjon, samt ressurser. Dyktige entreprenører må dermed på best mulig måte utnytte og kombinere disse knappe ressursene. Det kan så diskuteres hvorvidt entreprenører kan kalles særskilte eksperter på det å arbeide under forhold der tilgangen på ressurser og informasjon er begrenset. Det går neppe an å hevde at entreprenører har en egen evne til å ta de rette beslutninger under slike forhold. Vanlige ledere, som ikke vil sees på som entreprenørielle, vil hele tiden måtte forholde seg til en hverdag hvor slike beslutninger må tas.

Det samme kan sies om utøvelse av lederskap. Dette er i utgangspunktet en oppgave alle ledere har. Dog påpeker Jenssen et al. (2006) viktigheten av at entreprenøren er en dyktig leder. Han påpeker at entreprenørens egenskaper som leder er avgjørende for nyetableringens videre suksess. Han peker spesielt på entreprenørens evne til å systematisere og strukturere kunnskap for et gitt formål. Målet er å transformere bedriftens intellektuelle kapital til kunde verdi. Måker en lykkes i dette arbeidet, oppnås konkurransefortrinn. Wickham (2006) nevner også viktigheten av at entreprenøren motiverer sine ansatte til å dra i samme retning. Det er entreprenørens oppgave å stake ut veien videre samt delegere oppgaver til bedriftens ansatte. Samtidig kan det å ta den entreprenørielle vei bidra til at en utvikler seg til en dyktig leder underveis.

Vi har dermed sett i korte trekk på hvordan vi kan definere hva en entreprenør egentlig gjør. En entreprenør har ikke noen grunnleggende ulike oppgaver enn en vanlig leder, forskjellene ligger heller i graden. Den åpenbare forskjellen på entreprenører og ordinære ledere er at entreprenøren grunnlegger ny virksomhet. Han trenger ikke nødvendigvis selv eie organisasjonen, men kan ta på seg en slik oppgave på vegne av investorer. Entreprenøren bidrar til innovasjoner i markeder, og må hele tiden sørge for å utvikle innovasjoner, samt finne gap i markedet hvor innovasjonene passer inn. Videre må entreprenøren kunne navigere i en verden bestående av knappe ressurser og manglende tilgang på informasjon ved etablering av nye bedrifter. Til slutt har vi sett på viktigheten av godt lederskap dersom en entreprenør skal lykkes. Han må evne å bruke bedriftens intellektuelle kapital mest hensiktsmessig, samt motivere og veilede de ansatte mot å nå bedriftens mål.

2.2 Entreprenørielle intensjoner

Ettersom entreprenørskap er et frivillig valg (Krueger, Reilly og Carsrud, 2000) virker det naturlig å analysere hvordan et slikt valg blir tatt. På grunnlag av dette hevder Liñán og Chen (2009) at entreprenørielle intensjoner ville være første steget i å evaluere entreprenøriell atferd. Krueger (2007, s.124) påpeker at “*behind entrepreneurial action are entrepreneurial intentions*”, og forklarer at mulige forretningsmuligheter som man eventuelt måtte snuble over ikke nødvendigvis vil resultere i nye bedrifter, dersom ikke personen har intensjoner om å starte opp noe eget.

2.2.1 Defineringsproblematikk

Thompson (2009) henviser til problemer tilknyttet mangelen av en absolutt definisjon på begrepet ”entreprenørielle intensjoner”, samt at vi heller ikke har noen entydig måte å måle entreprenørielle intensjoner på (Shook et al., 2003). Dette er problematisk da entreprenørielle intensjoner brukes og har blitt brukt hyppig i forskning om entreprenørskap. Blant annet har entreprenørielle intensjoner vært brukt til å forklare en rekke relaterte, men ulike konsepter som blant annet yrkesrettetede ambisjoner (Schmitt-Rodermund og Vondracek, 2002), spirende entreprenører (nascent) (Korunka, Frank, Lueger og Mugler, 2003), utsikter for selvstendig næringsvirksomhet (Singh og DeNoble, 2003) og ønske om å eie en bedrift (Crant, 1996). Dette har igjen ført til varierende, og motstridende forskningsresultater påpeker Thompson (2009). Han har derfor prøvd å klarere definere hva som ligger i begrepet entreprenørielle intensjoner.

Nye bedrifter er verken tvunget til live, eller tilfeldige biprodukter av miljømessige forandringer. Nye bedrifter er ifølge Bird (1992) direkte resultater av individers intensjoner og konsekvente handlinger. Forretningsmuligheter vil selvfølgelig kunne dukke opp selv om en snubler over dem, men teorien om planlagt atferd (Ajzen, 1991) tilsier at utnyttelsen av slike muligheter som fører til oppstart av nye bedrifter likevel er grunnet målrettede intensjoner i forkant av slike handlinger. Ajzens modell knytter intensjonene direkte opp mot den faktiske atferden. Modellen tilsier at dess sterkere intensjoner en har om å gjennomføre noe, dess større sjanse er det for at handlingen faktisk finner sted. Holdninger, subjektive normer og oppfattet atferdskontroll påvirker dermed bare indirekte atferden. Dette støttes opp blant annet av Kolvereid (1996) som fant ut at familiebakgrunn, kjønn og entreprenørfaring bare har indirekte innvirkning på atferden via påvirkning på holdninger, subjektive normer og oppfattet

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

atferdskontroll. Intensjoner blir med andre ord bindeleddet mellom alle faktorer som måtte spille inn, og gir oss en indikasjon på atferdsmønsteret til individet i ulike kontekster.

Problemet Thompson (2009) henviser til er at begrepet ”entreprenørielle intensjoner” brukes veldig løst – uten noen universell forståelse eller definisjon. Enkelte har tatt det for gitt at begrepet definerer seg selv, men dette er problematisk da tolkningene på ”entreprenør” gjerne tolkes på ulike måter. Shook et al. (2003) peker på at en kan ha intensjoner om å eie bedrifter eller være selvstendig næringsdrivende uten å entreprenørielt opprette ny virksomhet. En kan eksempelvis rett og slett kjøpe opp eksisterende bedrifter, og overta driften av denne uten at det medfører noen elementer av det en vanligvis måtte forbinde med entreprenørielle aktiviteter.

Spirende entreprenører brukes i blant synonymt med individer som innehar entreprenørielle intensjoner (Thompson, 2009). Begrepet defineres ofte, dog ikke alltid, som individer hvis intensjoner om å starte opp en bedrift har utviklet seg videre fra stadiet rundt det å vise interesse og utvikle enkle planer til et stadium hvor en gjennomfører tiltak for og i nær fremtid starte opp en kommende bedrift. Dette synet på spirende entreprenører deler eksempelvis Global Entrepreneurship Monitor, GEM (Bosma og Harding, 2007) og Panel Study of Entrepreneurial Dynamics, PSED (Gartner, Shaver, Carter og Reynolds, 2004). Mens andre ikke nødvendigvis mener at en spirende entreprenør må ha gjort noe mer enn å ha vist interesse for å starte opp egen bedrift. Individet trenger ikke å ha gjort nødvendige tiltak i forkant av oppstarten. Eksempelvis hevder Mueller (2006, s.47) at ”*individuals are classified as nascent entrepreneur regarding their self-reported intention to become self-employed*”.

Thompson (2009) påpeker at en kan skille individer med entreprenørielle intensjoner fra de som bare måtte ha en entreprenøriell disposisjon eller personlighet, gjennom at de først har vurdert mulighetene for å starte opp bedrift, for deretter ikke ha slått fra seg denne tanken. Individer med en entreprenøriell disposisjon, men uten entreprenørielle intensjoner, har kanskje ikke vurdert å starte opp en bedrift, eller har av ulike grunner slått fra seg denne tanken. Det er dog verre å skulle skille individer med entreprenørielle intensjoner fra spirende entreprenører.

Som en endelig definisjon av individuelle entreprenørielle intensjoner kom Thompson (2009, s.676) frem til at ”, *individual entrepreneurial intent is perhaps most appropriately and practically defined as a self-acknowledged conviction by a person that they intend to set up a new business venture and consciously plan to do so at some point in the future.*” Det kan

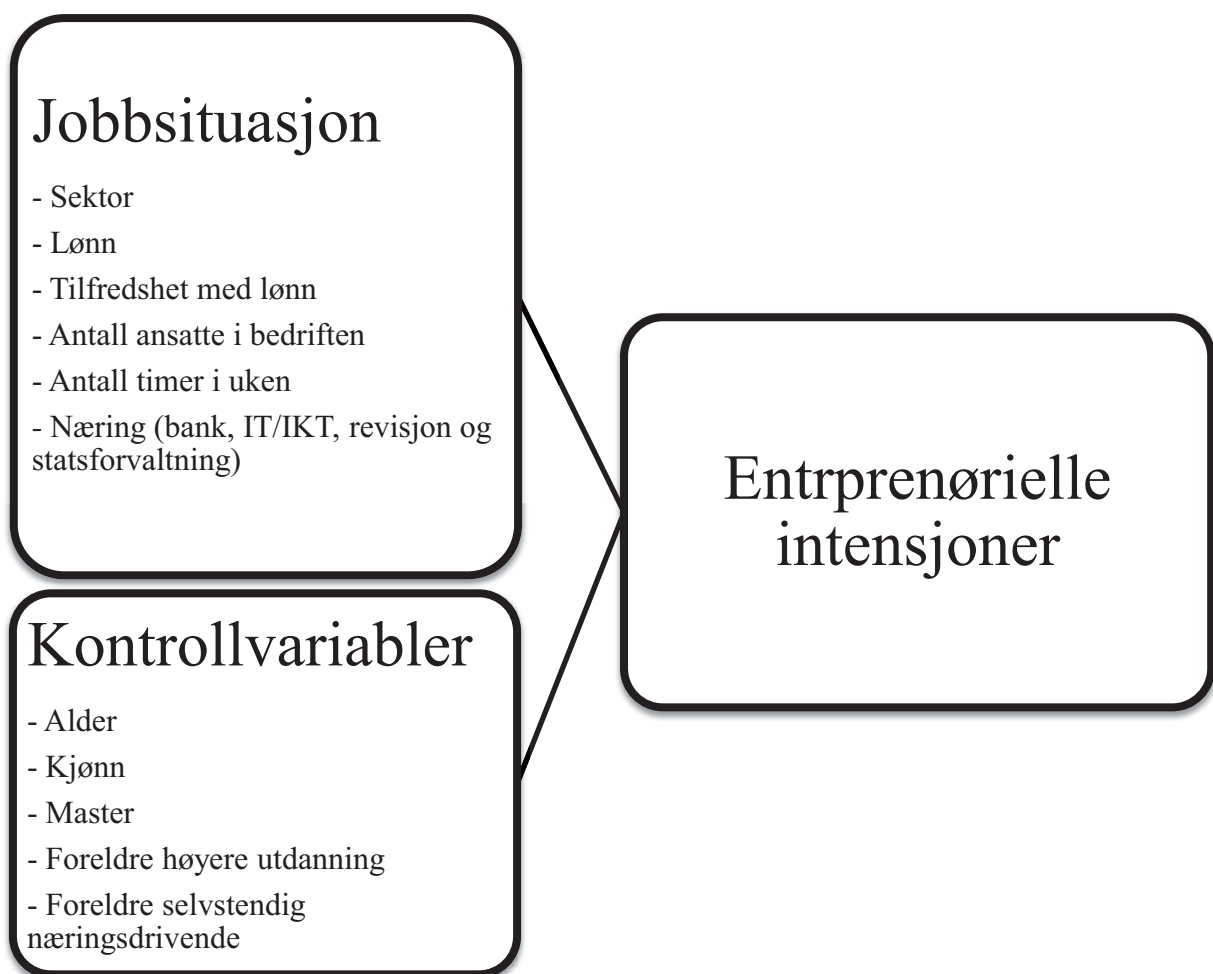
være intensjoner om å gjøre det i nær fremtid, eller det kan være et lengre tidsperspektiv. Entreprenørielle intensjoner trenger ikke nødvendigvis føre til nye bedrifter, personlige faktorer og miljømessige faktorer kan hindre dette. Individuer med entreprenørielle intensjoner kan utvikle seg til en spirende entreprenør når de måtte igangsette handlinger i den hensikt å starte en bedrift.

2.3 Utforming av forskningsmodell

Problemstillingen vår lyder som nevnt tidligere:

”I hvilken grad påvirker jobbsituasjon entreprenørskapsintensjoner for ferdigutdannende økonomer?”

Ut fra denne problemstillingen har vi utformet forskningsmodellen vår. Vi har valgt å rette synet direkte mot intensjonene og kun hvordan respondentenes jobbsituasjon har hatt innvirkning på disse.

Figur 2.1: Forskningsmodell

Vår avhengige variabler her er intensjonene, mens våre uavhengige variabler vi ønsker å vite hvorvidt spiller inn på de entreprenørielle modellene er variabler tilknyttet økonomenes jobbsituasjon. Dette gjelder da lønnsstatus og hvor fornøyd en er med den, om en er ansatt i privat eller offentlig sektor, antall jobbtimer i uka, størrelsen på bedriften samt næringen de er ansatt i. Kontrollvariablene har vi beskrevet ovenfor, dette gjelder da kjønn og alder på respondentene, samt foreldre med høyere utdanning og foreldre som er selvstendig næringsdrivende.

2.4 Jobbsituasjon

Vi vil nå ta for oss de forskjellige uavhengige variablene som vi har valgt å kalle for jobbsituasjon variabler.

2.4.1 Sektor

GEM-rapporten fra år 2000 (Kolvereid et al., 2001) viser at 9,5 % av ansatte i offentlig sektor i Norge hadde entreprenørielle intensjoner, mot 19,1 % av de ansatte i privat sektor. Jenssen et al (2006) viser til at de entreprenørielle intensjonene blant ansatte i privat sektor er høyere enn hos ansatte i offentlig sektor. Dette støttes av Ahn (2010) som fant ut at ansatte i privat sektor er mindre sannsynlighet for at ender opp som selvstendig næringsdrivende enn ansatte i det private. Dette forsterkes videre av at privatansatte har en tendens til å ha høyere risikotoleranse enn de som jobber i offentlig sektor. Vi har på bakgrunn av dette utformet en hypotese som lyder:

H1: Ansatte i privat sektor har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i offentlig sektor.

2.4.2 Lønn

GEM-rapporten fra 2000 (Kolvereid et al., 2001) viser til at husholdningens inntekt spiller inn på intensjonene til de spurte. Høyere inntekt gir høyere intensjoner tilknyttet bedriftsetablering. Zissimopoulos og Karoly (2004) kom frem at høyere lønnsnivå blant menn fører til høyere sannsynligheten for å bli entreprenør. Sammenhengen som ble funnet går ut på at jo høyere lønn en arbeidstaker har, jo høyere er sannsynligheten for at vedkommende blir selvstendig næringsdrivende og er i dette tilfellet marginal signifikant for menn og ikke signifikant for kvinner. Greiff (2009) har liknende funn. Hun påpeker en motstridende sammenheng hva inntekt og formue angår. For personer som mister jobben med lav inntekt

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

og formue øker sjansene for at en velger å starte egen virksomhet. For personer som er i jobb derimot, minsker muligheten for at en går over til å bli selvstendig næringsdrivende om en har lav inntekt og formue.

Zissimopoulos og Karoly (2004) sier humankapitalteorien at en arbeidstaker har større sannsynlighet for å velge å bli selvstendig næringsdrivende når vedkommende er misfornøyd med kompensasjonen en får i forhold til jobben en gjør eller at vedkommende forventer å få høyere kompensasjon som selvstendig næringsdrivende. Shapero og Sokols modell om den entreprenørielle begivenhet (1982) støtter også opp om dette. Modellen bygger på at negativ informasjon gir økte entreprenørielle intensjoner. Dette kan eksempelvis være misnøye og frustrasjon med jobbsituasjonen – og da eksempelvis misnøye med lønnsnivået. Dette kan igjen føre til at individet bli skjøvet mot et karrierevalg som selvstendig næringsdrivende. Ut i fra denne teorien har vi utformet to hypoteser i forhold til lønn og tilfredshet med lønn.

H2: Lønnsnivå hos ferdigutdannede økonomer er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

H3: Graden av hvor fornøyd en er med lønnsnivået er negativt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

2.4.3 Ansatte i bedriften

Matthews og Moser (1995) fant i sin analyse en statistisk signifikant sammenheng mellom det å ha jobberfaring i fra en småbedrift og det å ha intensjoner om å eie sin egen småbedrift. Er en ansatt i småbedrifter vil med andre ord intensjonene om å starte sin egen generelt være høyere. I GEM-rapporten 2008 blir det også hevdet at en ofte, i småbedrifter, vil finne at den opprinnelige entreprenøren eller det opprinnelige entreprenørteamet ennå er aktive og bidrar til nyskaping. Hypotesen vi har utformet ut i fra denne teorien, og ønsker å teste, er:

H4: Ansatte i småbedrifter har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i større bedrifter.

Vi har i denne oppgaven valgt å definere bedrifter maksimalt 49 ansatte som småbedrifter. Den internasjonale definisjonen på småbedrifter er maksimalt 50 ansatte. Grunnen til at vi har valgt å definere småbedrifter på denne måten er at antall i ansatt i ansatte var bestemt på forhånd i seks kategorier, hvor kategori en var 1 – 49 ansatte.

2.4.4 Jobbmengde

Zissimopoulos og Karoly (2004) hevder at det å ha mulighet til å redusere antall timer i uken kan være med på å øke sannsynligheten for å bli selvstendig næringsdrivende blant eldre. Dette gjelder både for menn og kvinner, men spesielt for menn da det ikke ble funnet en statistisk signifikant sammenheng mellom jobbmengde og entreprenørielle intensjoner hos kvinner. Videre hevder de at personer som har fleksibel arbeidstider fortsetter å ha denne jobben som sekundærjobb når vedkommende velger å bli selvstendig næringsdrivende.

Wickham (2006) derimot, hevder at en karakteristika hos entreprenører er at de er hardt arbeidende. En entreprenør er villig til å legge ned mye hardt arbeid, både fysisk og mentalt, i å utvikle foretaket sitt. Hisrich et al. (2002) støtter opp om dette, og påpeker at entreprenører er kjent for deres sterke arbeidsmoral og lange arbeidsdager. Det hevdes at entreprenøren bortimot forelsker seg i bedriften, og vil gjøre det meste for å sikre bedriftens overlevelse. Virksomhet vil dermed ofte bli førsteprioritet i entreprenørens liv. Hypotesen vi ønsker å teste for jobbmengder er:

H5: Antall jobbtimer i uka er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

2.4.5 Bransje

For bransje hadde vi i utgangspunktet 20 ulike alternativer i spørreskjemaet. For å gjøre analysen mulig har vi konsentrert oss om de fire største bransjene blant utvalget vårt. Dermed endte vi opp med bank, revisjon, statsforvaltning og IT/IKT som våre bransjer.

I GEM rapporten for 2009 (Bullvåg et al., 2010) kommer det frem at det fins flest nyetablerte bedrifter innen tjenesteytende bransjer innefor konsumentmarkedet og deretter følger bedriftsmarkedet. Færrest nyetableringer skjer i industri og primærnæringer. I samtlige bransjegrupper forutenom primærnæringer var det registrert flere etableringsforsøk og nyetablerte bedrifter enn allerede etablerte bedrifter.

Videre viser tall fra Brønnøysundregistrene (www.brreg.no) fra 2003 at av i underkant av 24 000 nyetablerte foretak, var kun en enkelt nyetablert sparebank registrert herunder. Statistisk sentralbyrås tall over nyetableringer i ulike næringer for år 2008 og 2009 (www.ssb.no) støtte også klart opp om klart færre nyetableringer i industri og primærnæringer enn i andre bransjer.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Lee et al. (2009) påpeker at fremveksten av mange IT-bedrifter skyldes at ansatte i allerede etablerte IT-bedrifter forlater sin bedrift for å starte sin egen. Dette skyldes ofte at individer med utdanning innen IT/ITK gjerne er interessert i tekniske utfordringer, og gjerne føler at den nåværende jobben setter begrensninger for nettopp dette. Dette fører igjen til at de ønsker starte sin egen bedrift.

Vi har tidligere vist teori som tilsier at ansatte i det offentlige gjerne har lavere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i det private. Statsforvaltning går følgelig under den kategorien, og vil derfor være gjeldende her. Vi antar at ressursene som kreves for oppstart av bank er betraktelig større enn oppstart av revisjonsbedrifter, noe som også kan støttes opp av Brønnøysundregistrenes tall fra 2003 der sparebanker er skilt fra andre tjenesteytende bedrifter. Dermed kommer vi frem til følgende hypotese:

H6: Ansatte i IT/IKT-bransjen og i revisjonsbransjen har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i bankbransjen og i statsforvaltning.

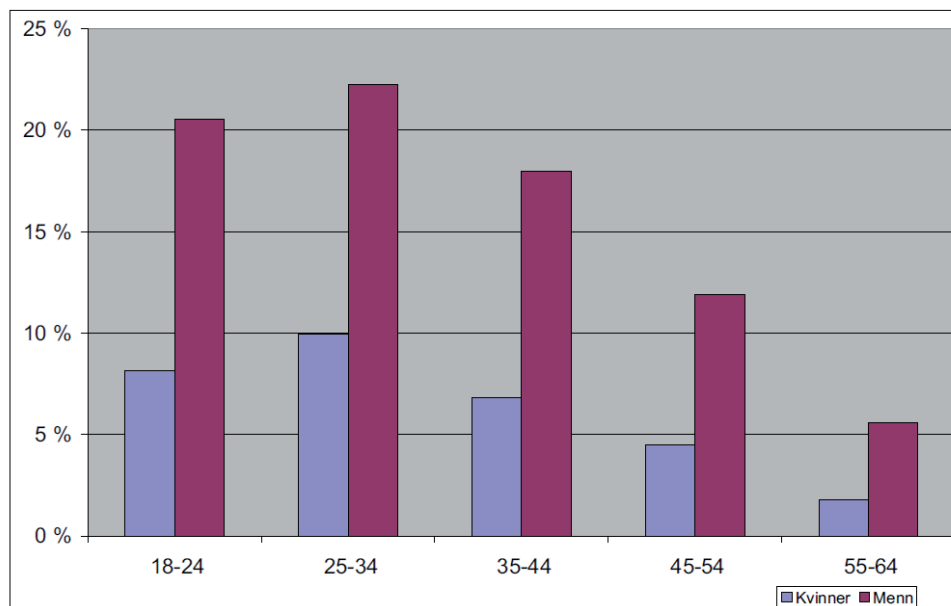
2.5 Kontrollvariabler

En kontrollvariabel er en variabel som undersøkes for å se om den variabelen som kontrollvariabelen knyttes opp mot, kan være med på å forklare noe i forholdt til en hypotese eller et forskningsspørsmål som en ønsker svar på. Eksempler på vanlige kontrollvariabler er alder, kjønn og utdanning. Grunnen til at disse variablene ofte blir brukt som kontrollvariabler er at en som regel har mye data på akkurat disse variablene. Vi har valgt å bruke alder, kjønn, om foreldrene er selvstendig næringsdrivende og hvilket utdanningsnivå foreldrene har som kontrollvariabler. Vi mener selv at disse variablene passer godt som kontrollvariabler i vår analyse på grunn av at de er forklarende i forhold til en del av hypotesene våre, i tillegg til at de er med på å vise om noen av variablene mister sin forklaringsgrad.

2.5.1 Alder

Det er gjennom tidligere forskning funnet sammenheng mellom en persons alder og entreprenørielle intensjoner (Bullvåg et al., 2007). I GEM-rapporten for 2006 hadde 7,6 % av respondentene intensjoner om oppstart av egen bedrift. Rapporten viser gjennom både korrelasjonsanalyse og regresjonsanalyse at det er en fallende interesse for entreprenørielle intensjon, både hos menn og kvinner, jo eldre en blir. Dette støttes av Jenssen et al. (2006) som hevder at sammenhengen mellom alder og entreprenørielle intensjoner er negative. Vi

forventer derfor å finne sammenheng mellom alder og entreprenørielle intensjoner. Figur 2.2 er hentet i fra GEM-rapporten for 2006 og viser andelen av befolkningen, fordelt på kjønn og alder, som har intensjoner om å starte bedrift i løpet av de tre neste årene. Dette støttes også i GEM-rapporten fra 2007 (Kolvereid et al., 2008) som gjennom både korrelasjonsanalyse og regresjonsanalyse viser at yngre gründere har signifikant høyere vekstambisjoner enn de eldre. Rapporten konstaterer med at jo eldre gründeren er, jo lavere er gründeren vekstambisjoner. I tillegg har Ahn (2010) kommet frem til i at risikotoleransen reduseres på samme vis som entreprenørielle intensjoner. For hver eneste år en blir eldre, blir en mindre risikotolerant.

Figur 2.2: Entreprenørielle intensjoner, fordelt på kjønn og alder

2.5.2 Kjønn

Det er også forsket en del på sammenhengen mellom kjønn og entreprenørielle intensjoner tidligere. Crant (1996) hevder at menn har større sannsynlighet for å ha entreprenørielle intensjoner, enn det kvinner har. Dette støttes av Jenssen et al (2006) som sier det i Norge er langt flere menn enn kvinner som velger å bli selvstendignæringsdrivende. GEM-rapporten for 2008 (Bullvåg et al., 2009) støtter også opp om dette. I undersøkelsen til GEM-rapporten 2008 svarte 69,6 % menn at de hadde entreprenørielle intensjoner i en tidligfase entreprenøriell aktivitet. 30,4 % av disse var kvinner i samme fase. Samme rapport konstaterer med at det i Norge er 12 % av mennene på landsbasis som jobber med entreprenørskap, mens det omtrent 5 % kvinner som har det samme som yrke. Omtrent 25 % av alle bedriftsetableringer i Norge blir gjort av kvinner. Denne prosentandelen ligger noe

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

under de fleste andre europeiske land og har holdt seg på dette nivået i 10 – 15 år. (Ljunggren, 1998, Alsos og Kolvereid, 2005). I følge GEM – rapporten i fra 2009 (Bullvåg et al, 2010) er det satt et politisk mål om få den kvinnelige andelen av entreprenører i Norge til 40 %. I 2008 var det 26,8 % kvinner som var i tidligfase entreprenøriell. På grunnlag av dette forventer vi å finne sammenheng mellom kjønn og entreprenørielle intensjoner.

2.5.3 Utdanning

I GEM-rapporten fra 2004 (Kolvereid et al., 2005) ble det ikke funnet sammenheng mellom utdanning og entreprenørielle intensjoner. Det ble derimot oppdaget at jo høyere utdanning en person har, desto større sannsynlighet er det for at vedkommende har en forretningsidé. Jenssen et al (2006) kaller utdanning for et tveegget sverd i denne sammenhengen på grunn de entreprenørielle intensjonene reduseres jo høyere utdanning selv om at det er de med høyest utdanning som sitter med forretningsidene. I GEM-rapporten fra 2007 (Kolvereid et al, 2008) kommer det frem at gründerens utdanningsnivå har en marginal signifikant effekt på vekstambisjonene hos gründeren. Videre hevdes det at et høyt utdanningsnivå hos gründeren assosieres med høyere vekstambisjoner hos vedkommende. Ahn (2010) har i gjennom sin forskning funnet ut at personer med lav utdannelse, mindre enn 12 år med skolegang, og personer med høyere utdannelse er mer risikotolerante enn det personer som ligger mellom disse to ytterpunktene er. Dette støttes også gjennom tidligere forskning (Belzil og Leonardi, 2007).

2.5.4 Foreldrene er selvstendig næringsdrivende

Crant (1996) hevder at det å ha suksessfulle entreprenører som foreldre assosieres med entreprenørielle intensjoner. Grunnen til dette er sannsynligvis at det å ha foreldre som er entreprenører fører til høyere oppfattet mestringsevne for entreprenørskap hos barna (Scherer, Adams, Carley & Wiebe, 1989). I tillegg til dette fant Matthews og Moser (1995) en signifikant sammenheng mellom foreldre som entreprenører og entreprenørielle intensjoner hos barna, som støttes i Tkachev og Kolvereid, (1999). Asphjell (2003) intervjuet Ken Morse fra Massachusetts Institute of Technology (MIT) og på spørsmål om hans mening om entreprenørskap er arvelig eller kan læres, svarte han: - *Du kan prøve og feile og lære det på den måten, men da oppnår du kanskje ikke suksess før du er 200 år gammel* (Asphjell, 2003). Morse mener med andre ord at entreprenørskap kan være både arvelig og mulig å lære. Videre sier Morse at en viktig suksessfaktor for entreprenører er at en har gode forbilder/rollemodeller. ”- *Var dine foreldre entreprenører, eller har du en halvdum onkel*

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

som har gjort det godt og kjører fin bil? Du kan også lære entreprenørskap ved frokostbordet". Ut i fra overnevnt litteratur og utsagnene til Morse forventer vi å finne sammenheng mellom entreprenørielle intensjoner og om disse personene har foreldre som er eller har vært entreprenører.

2.5.5 Foreldre høyere utdanning

I følge Hatlevik (2004) har barn med foreldre som har høyere utdanning høyere sannsynlighet for å få jobb etter endt utdanning, bedre lønn, studierelaterte arbeidsoppgaver i jobben og forskerstipend. Opheim (2004) har gjennomført en kandidatundersøkelse som tar for seg uteksaminerte kandidater bestående av to grupper. Den første gruppen bestod av nyutdannede kandidater som i all hovedsak har tatt utdanningen sin har tatt høyere utdanning på 4 – 6,5 år på et universitet. Den andre gruppen bestod av nyutdannede kandidater fra tre forskjellige høyskoleutdanninger. Dataene ble samlet inn i fra 1987 til 2001. Opheim (2004) fremmet sine funn i fra analysen sin i rapport " Like muligheter, men ulikt utbytte?". Her kom hun frem til at såkalte akademikerbarn, barn av foreldre med høyere utdanning, har større sannsynlighet for å få seg jobb etter endt utdanning, samt høyere lønn og et bedre nettverk enn det barn som ikke er barn av akademikere har. På bakgrunn av artikkelen til Hatlevik (2004) og rapporten til Opheim forventer vi å finne en sammenheng mellom entreprenørielle intensjoner hos kandidatene og om foreldrene har eller hadde høyere utdanning.

2.6 Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett på relevant litteratur tilknyttet problemstillingen vår. Vi har forsøkt å definere hva en entreprenørs oppgaver består av, og hvordan det eventuelt måtte skille seg fra ordinære bedriftsledere. Den åpenbare forskjellen fant vi i at en entreprenør er ansvarlig for å danne nye virksomheter, og dermed bringe nye innovasjoner til markedet.

Videre har vi sett på entreprenørielle intensjoner. Vi har erkjent at entreprenørielle intensjoner er utgangspunktet for fremveksten av nye virksomheter, og at det vil være første steg i å evaluere entreprenøriell atferd. Videre har vi også påpekt problemer rundt definisjonen av entreprenørielle intensjoner som begrep, da det har blitt brukt løst om andre lignende konsepter i forskning de siste årene.

Intensjoner er, i følge Ajzens (1991) modell om planlagt atferd, direkte knyttet opp mot den faktiske atferden. Dess sterkere intensjonene er, dess større sjanse er det for at atferden finner sted. Denne modellen har fått bred støtte i flere kontekster, også innenfor forskning omkring

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

entreprenørielle intensjoner. Det andre problemet tilknyttet definisjonen er at en del forskning knytter entreprenørielle intensjoner opp mot begrepet ”spirende entreprenører”. Disse to begrepene skilles gjerne ved at en spirende entreprenør gjerne er et steg videre i den entreprenørielle prosess – da har en gjennomført tiltak i forhold til oppstart av ny virksomhet. Thompson (2009) konkluderte med at entreprenørielle intensjoner best forklares som en selv-erklært interesse for å starte opp egen virksomhet en gang i fremtiden. Oppstarten trenger aldri finne sted, det kan hindres av ulike eksterne faktorer.

I siste del av litteraturkapitler har vi presentert forskningsmodellen vår, og dens tilhørende hypoteser og kontrollvariabler. Vi har gått igjennom teori for å støtte opp om våre hypoteser, og for å begrunne valg av tilhørende kontrollvariabler. Vi har til sammen seks hypoteser vi ønsker å finne svar på og fem kontrollvariabler.

3. Metode

I dette kapitlet skal vi ta for oss metoden vi har benyttet oss av i oppgaven vår. Først vil vi definere hva metode er. Deretter vil vi presentere hvordan Tommy Nilsen og Torstein Aase Johnsen jobbet med og gjennomført datainnsamlingen gjennom Kandidatundersøkelse 2009 ved Handelshøgskolen i Bodø. Vi vil også presentere hvordan litteraturinnsamlingen har foregått. I denne sammenheng vil vi komme inn på momenter som populasjon og utvalg. I tillegg vil vi beskrive hvordan vi kom frem til det endelige utvalget vårt, samt presentere analysemetoder vi har benyttet oss av. Helt til slutt i dette kapitlet vil vi ta for oss reliabilitet og validitet.

3.1 Hva er metode?

”Å følge en bestemt vei mot et mål. Samfunnsvitenskapelig metode er hvordan vi går fram for å hente inn informasjon om virkeligheten og hvordan vi analyserer for å finne ut hva denne informasjonen forteller oss.” (Johannessen et al., 2004, s. 402)

Metode stammer i fra det greske ordet *methodos*, som betyr å følge en bestemt vei mot et mål. Metode handler om ”veien” en bør ta for å få undersøkt om ens forskningsspørsmål eller hypoteser avspeiler den virkelige verden eller ikke. I metodefaget er det vanlig å skille mellom to slike ”veier”, kvalitativ og kvantitativ forskningsmetoder. Forskjellen på disse går hovedsakelig ut på hvordan data innhentes, analyseres og fortolkes. Kvalitativ metode tar utgangspunkt i data i form av tekster. Hensikten med kvalitativ metode å få frem fyldige beskrivelser. Kvantitativ metode tar utgangspunkt i data i form av tall og i motsetning til kvalitativ metode, er hensikten med kvantitativ metode å kartlegge et fenomens utbredelse (Johannessen et al., 2004). Vi har i denne oppgaven tatt utgangspunkt i kvantitative data i form av data vi har analysert oss frem til ut i fra svarene til respondentene som har deltatt i Kandidatundersøkelse 2009 ved Handelshøgskolen i Bodø.

3.2 Litteratur- og datainnsamling

Primærdataene som er brukt i oppgaven, kommer hovedsakelig i fra analyse av svarene til respondentene fra det endelige utvalget vårt.. Det at Nilsen og Johnsen valgte å undersøke ferdigutdannede økonomer, som hadde fullført økonomiutdannelsen sin ved HHB, så vi som en stor fordel for oss. Det har vært gjennomført svært lite forskning tidligere som har tatt opp

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

temaet om at jobbsituasjonen til ferdigutdannede økonomer er med på å påvirke entreprenørskapsintensjonene deres, eller ikke.

Det første steget i Nilsen og Johnsen (betegnet som NJ i resten av oppgaven) sin datainnsamling bestod i å utforme spørreskjemaet. Først utformet de spørreskjemaet i papirform for så å legge den ut på internett på www.questback.com. QuestBack er et internasjonalt selskap som tilbyr blant annet en tjeneste for online spørreundersøkelser til å samle inn, analysere og følge opp forretningskritisk informasjon (www.questback.no). I følge NJ ble HHB kunde Questback høsten 2008, men systemet har nesten ikke vært i bruk frem til undersøkelsen deres. De brukte derfor mye tid på å kvalitetssikre undersøkelsen.

Det andre steget bestod av pretestingen av undersøkelsen. Dette ble gjennomført ved at et utvalg av medstudenter fikk tildelt undersøkelsen i papirform. De fylte ut skjemaet og gav NJ tilbakemeldinger. De gav også skjemaet til tre ansatte ved HHB, som har mye erfaring med spørreskjemaer og forskning. NJ fikk god respons i fra disse.

Det tredje steget i datainnsamlingen deres bestod i å sende ut brev. I alt ble 431 brev sendt ut den 24.02.09. Brevet ble underskrevet av dekanus og fakultetsdirektør ved HHB for å virke mer profesjonelt og personlig. De fikk cirka 25 % svar på det utsende brevet, mens tidligere undersøkelser av denne typen har fått cirka 50 % kun gjennom brevutsendelse. Selv mente de at den lave svarprosenten kunne skyldes at det ikke ble sendt med en fysisk spørreundersøkelse, men en oppfordring til å logge seg inn på netten for å gjennomføre undersøkelsen og at dette kunne skape problemer for eventuelle respondenter uten tilgang til internett eller datamaskin hjemme.

Videre skulle de som hadde mottatt brev, men ikke svart på undersøkelsen, purre på. NJ hadde tidlig bestemt seg for at de skulle benytte seg av SMS til purring. Årsaken til dette var at SMS er tids – og kostnadsbesparende. De fikk tilgang til SMS-systemet som HHB bruker til rekruttering og første SMS med purring ble sendt ut 9. mars 2009. Andre purring ble sendt ut 15. mars, mens tredje og siste purring via SMS ble sendt ut 20. mars. Den aller siste purringen ble gjort via telefon og ble gjennomført 24. mars. NJ hadde på forhånd bestemt seg for at de skulle ringe de respondentene som de selv hadde kategorisert som ”røde respondenter”. NJ definerte disse ”røde respondentene” som respondenter de viste ikke hadde mottatt brevet fordi at brevet hadde kommet i retur. I alt kom det cirka 80 brev i retur og 30 av disse gjennomførte undersøkelsen etter at de hadde blitt purret på gjennom SMS. Av de resterende 50 respondentene, var det kun 16 personer de ikke fikk tak i via telefon.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Under denne ringerunden til de ”røde respondentene” gikk det opp for NJ at de kunne få inn flere svar på undersøkelsen ved å ringe respondenter som ikke hadde gjennomført undersøkelsen. De bestemte seg derfor for å ringe de resterende 135 personene som ennå ikke hadde gjennomført undersøkelsen. I alt ble 185 respondentene purret på via telefon. 89 av disse var det ikke mulig å få tak i eller det var feil person. 19 ville ikke svare på undersøkelsen, 6 var ennå student, 1 hadde allerede svart på undersøkelsen og 1 hadde ikke tilgang på internett. 69 av de 185 sa de skulle svare på undersøkelsen. Gjennom denne telefonrunden fikk NJ kartlagt hele 80 % av populasjonen. Datainnsamlingen ble startet 24. februar 2009 og avsluttet 30. mars 2009. Grunnen til at datainnsamlingen bare varte i 5 uker var at dataen skulle brukes i bacheloroppgaven til NJ og de hadde en innleveringsfrist de måtte forholde seg til. NJ sjekket faktisk 2 uker etter at svarfristen, til undersøkelsen gikk ut, om det var flere som hadde svart på undersøkelsen. Det var det ikke og NJ konkluderte derfor med at de ikke hadde mistet noen svar på grunn av for kort svarfrist.

Som NJ var inne på i deres bacheloroppgave, er det høyst uvanlig å ha så stor oversikt over populasjonen, eventuelt utvalget. Dette er med på å styrke oppgaven betraktelig.

3.3 Spørreskjemaet

NJ brukte en del tid på å ferdigstille og kvalitetssikre spørreskjemaet sitt. I denne prosessen gikk de igjennom flere andre spørreskjemaer som hadde blitt brukt i lignende undersøkelser før, blant disse en undersøkelse utført av Iakovleva & Kolvereid (2005). NJ tok utgangspunkt i disse skjemaene og lagde spørreskjemaet sitt med å ta en del spørsmål fra disse skjemaene i tillegg til at de lagde egne spørsmål. På denne måten fikk NJ med spørsmål som de mente var relevant for deres undersøkelse. Spørreskjemaet til NJ bestod ikke bare av spørsmål som de selv mente var relevante. Det var også en del spørsmål i fra GEM undersøkelsen og noen spørsmål som HHB ville ha svar på. NJ brukte derfor ikke helt nye spørsmål i skjemaet sitt, men spørsmål som hadde blitt testet gjennom tidligere.

Som nevnt tidligere i oppgaven, valgte NJ å gjennomføre spørreundersøkelsen elektronisk. Det var flere grunner til at de valgte dette. En av grunnene til dette var at en elektronisk gjennomførelse ville gi dem bedre kontroll over respondentenes svar. For å kunne gjenkjenne respondentene, fikk alle en unik ID. Denne ID'en bestod av initialene til respondentene, i tillegg til fødselsdatoen deres uten fødselsåret. Eksempel på dette vil være Navn Navnensen født 01.01.80 som ville blitt generert til NN0101. Videre utviklet NJ undersøkelsen slik at respondenter som var heltidsansatte kun måtte svare på spørsmål som var relatert til deres

yrkesstatus. De som svarte at de for eksempel var studenter hoppet automatisk over disse spørsmålene. NJ satte også begrensninger i skjemaet slik at ingen av respondentene kunne svare på flere svaralternativer som skulle være gjensidig utelukkende. En annen grunn til at NJ valgte å gjennomføre undersøkelsen via internett var at de mente selv at et elektronisk spørreskjema bidro til å gi et profesjonelt og seriøst design av undersøkelsen.

NJ fikk en del hjelp til å designe spørreskjemaet sitt elektronisk og få undersøkelsen lagt ut på internett. NJ sto selv for testingen av skjemaet. Testingen gikk ut på at de selv fylte ut skjemaet en rekke ganger for å se at alt fungerte smertefritt. I løpet av testperioden avdekket NJ en rekke feil med skjemaet som ble løst fortløpende. Det ble også lest korrektur på skjemaet.

NJ delte spørreskjemaet sitt inn i 6 deler. I oversikten under kan en se hva hovedtemaet til de forskjellige delene er. I vår oppgave har vi hovedsakelig tatt utgangspunkt i del A, C, D, E og litt del F (se vedlegg 1 – Spørreundersøkelsen). Del A tar for seg generell informasjon om respondenten, hvor en blir spurt om sivilstatus og noe bakgrunnsinformasjon. Grunne til at NJ ikke har tatt med alder, kjønn og studie var at de hadde kjennskap til disse faktorene allerede og kunne benytte seg av denne dataen med å matche ID – numrene. Vi kan i vår oppgave benytte oss av samme prosedyre.

3.4 Populasjon og utvalg

”Populasjon er alle enhetene som et forskningsspørsmål gjelder for. Betegnes også som univers. Ved en undersøkelse kan hele populasjonen inngå, men hvis det er en stor populasjon trekkes det utvalg.” (Johannessen et al., 2004, s. 404)

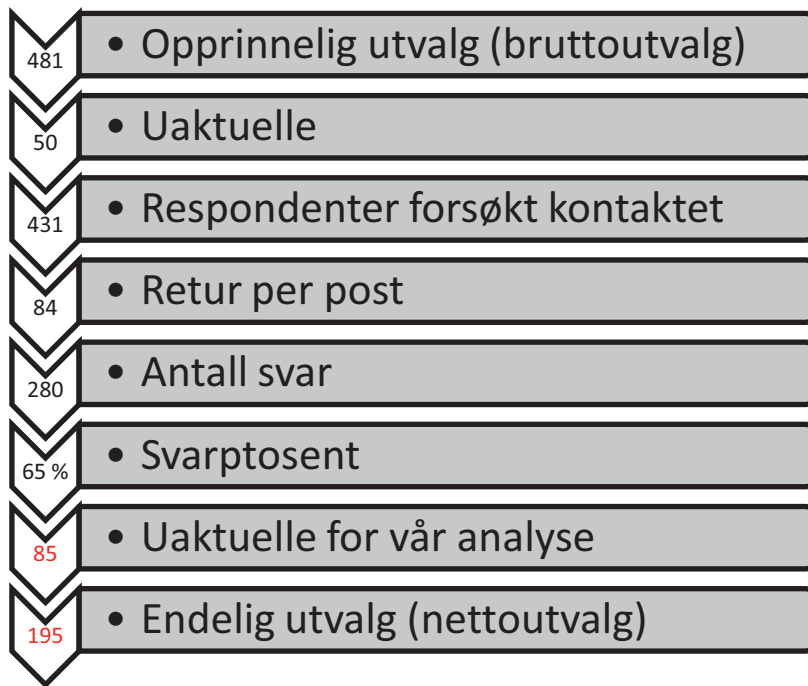
Vår problemstilling går ut på at vi vil undersøke om jobbsituasjonen har innvirkning eller ikke på entreprenørskapsintensjoner blant ferdigutdannede økonomer som er utdannet ved HHB. I bunn og grunn kan en dermed si at populasjonen i undersøkelsen vår er samtlige som har tatt en økonomiutdannelse ved HHB. NJ begrenset utvalget sitt til studenter som har blitt uteksaminert etter at den såkalte 3 + 2 års ordningen (bachelor og masternivå) trådte i kraft i januar 2003. Som en følge av dette ble alle respondentene som var uteksaminert før 2003 ble fjernet i fra utvalget deres. Antallet respondenter som ble fjernet på grunn av dette var 15 stykker. Vi har ikke valgt å ta hensyn til dette og fører til at disse 15 ikke er fjernet i fra utvalget vårt, da vi ønsker å se på intensjoner blant ferdigutdannede økonomer og ikke utdannelsen slik som NJ.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

På grunn av begrensningene sine, endte NJ opp med en relativt smal populasjon. De valgte derfor å ikke skille utvalg og populasjon og ente derfor opp med å undersøke hele populasjonen. De mente at dette var en styrke og at en kunne være helt sikker på at resultatene en fikk i fra analysen kunne være representativt, i tillegg til at en ikke trenger å gjennomføre en avansert bortfallsanalyse. I en større undersøkelse, som skulle undersøke entreprenørskap på nasjonalt eller internasjonalt nivå, ville ikke dette vært mulig. I en slik omfattende undersøkelse ville det ha vært en nødvendighet å lage et representativt utvalg.

NJ fikk nå en liste over alle respondentene i utvalget, med adresse og telefonnummer de hadde benyttet seg av når de gikk ved HHB. NJ "vasket" så denne listen for respondenter de ikke ønsket å ha med. Første seg i vaskingen av listen bestod i at alle, som ennå var registrert som studenter ved HHB, ble fjernet i fra listen. NJ sendte så listen til Eniro som fikk i oppgave å oppdatere listen ut i fra 3 faktorer. Disse faktorene var nye postadresser/postnummer, nye telefonnummer og fødselsdato. Eniro greide å oppdrive 273 nye adresser, 92 nye telefonnummer og 1 ny fødselsdato. NJ fikk så igjennom listen på nytt og fant cirka 30 personer som fortsatt var registrert med adresse i studenthjem i Bodø eller hadde adresse til en postboks. NJ sjekket derfor disse adressene til disse personene opp mot adressene som var oppført på gulesider.no. På bakgrunn av denne sjekken, endret NJ adressen til 25 av disse 30. Utvalget til NJ var nå på 431 respondenter, som de forsøkte å kontakte. I alt svarte 280 personer på spørreundersøkelsen, som tilsvarer en svarprosent på 65 %. Svarandelen i denne undersøkelsen ligger i følge Johannessen et al. (2004) over det som blir ansett som en normal svarprosent på rundt 30 – 40 % og Johannessen et al. (2006) sier at 50 % svar er veldig bra svarrespons.

Vårt endelige utvalg ble på 195 respondenter (se figur 3.1). Grunnen til at 85 av respondentene ble utelukket fra analysen vår er at de ikke hadde svart fullstendig på en eller flere av variablene vi ser på. For at det skal være mulig å gjennomføre den multivariate analysen er det en nødvendighet at alle i utvalget vårt har svart på alle spørsmålene og at variablene er noenlunde normalfordelt. Vi kunne selvsagt valgt å variere størrelsen på utvalget gjennom analysen, men på grunn av omfanget på oppgaven har vi valgt å gjøre det enkelt og dermed mer oversiktlig. I utgangspunktet skulle vi se både på heltids – og deltidsansatte, men de 7 respondentene som hadde oppgitt at de var deltidsansatte ble uaktuelle for vår analyse på grunn av akkurat dette.

Figur 3.1: Oversikt over utvelgelsesprosessen

3.5 Bortfallsanalyse

Johannessen et al. (2004) definerer bortfall som respondenter i et bruttoutvalg, som faller av på grunn av forskjellige grunner og blir dermed ikke med i nettoutvalget. Videre sies det at alltid vil forekomme bortfall og at bortfall er en viktig feilkilde som en ikke må overse. For å avdekke eventuelle skjevheter mellom utvalg og populasjon må en benytte seg av en bortfallsanalyse. Bortfallsanalyse går ut på at en sammenligner fordelingen i utvalget opp mot fordelingen i populasjonen, gitt at en har informasjon om hvordan populasjonen fordeler seg på helt sentrale variabler. Generelt sett kan en si at jo mindre bortfall det er, desto mindre blir usikkerhet blir det i generaliseringen.

Av de 280 respondentene som svarte, var det kun 195 respondenter som var aktuell for vår analyse. Det vil si at 85 respondenter var uaktuelle for analysen (se figur 3.1). Siden vi ønsker å undersøke entreprenørielle intensjoner blant ferdigutdannede økonomer har vi, akkurat som NJ gjorde i sin oppgave, fjernet 50 respondenter som ikke var heltidsansatte. Grunnen til at de resterende 35 respondentene ikke ble tatt med i analysen vår er at de ikke har svart på en eller flere av variablene vi er interessert i å undersøke. Det er ingen av variablene våre som fører til at flere enn 7 respondenter faller i fra utvalget. Dette resulterer i at bortfallet blir fordelt rimelig likt på variablene.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Bortfallsanalysen vår består i at vi har gjennomførte en krysstabulasjon mellom det akademiske nivået i netto- og bruttoutvalget. Vi har gjennomført samme prosedyre for kjønn, i tillegg til at vi har sett på gjennomsnittsalderen i nettoutvalget i forholdt til gjennomsnittsalderen i bruttoutvalget.

Akademisk nivå	Svar	Svar i %	Ikke svar	Ikke svar i %	Totalt
Bachelor	113	42,80	151	57,20	264
Master	82	49,10	85	50,90	167
n	195		237		431

Tabell 3.1: Fordeling mellom bachelor og master

Nettoutvalget vårt består av 113 respondenter på bachelornivå og 82 på masternivå (se tabell 3.1). Ved å gjennomføre en krysstabulasjon kom vi frem til at forventet antall på bachelornivå var 119 og 76 på masternivå. Kji – kvadrat verdien ble 0,165, noe som betyr at det ikke er signifikant forskjell mellom nettoutvalget og bruttoutvalget for variabelen akademisk nivå. Nettoutvalget vårt er fordelt mellom 93 kvinner og 102 menn (se tabell 3.2).

Vi gjennomførte en krysstabulasjon mellom utvalget og kjønn. Vi kom da frem til en forventet verdi på 109 menn og 86 kvinner. Kji – kvadrat verdien ble 0,166. Dette viser at det ikke er signifikant forskjell mellom nettoutvalget og bruttoutvalget vårt når det gjelder variabelen kjønn. Grunnen til at det totale antallet i utvalgt er to mindre i tabell 3.2 enn i tabell 3.1 er at det ikke finnes informasjon om hvilket kjønn disse to har.

Kjønn	Svar	Svar i %	Ikke svar	Ikke svar i %	Totalt
Kvinne	93	49,21	96	50,79	189
Mann	102	42,5	138	57,50	240
n	195		234		429

Tabell 3.2: Fordeling mellom kjønn

Ved å sammenligne gjennomsnittsalderen i nettoutvalget mot gjennomsnittsalderen i bruttoutvalget kan en undersøke om det er signifikant forskjell mellom utvalgene. I tabell 3.x kan en se at gjennomsnittsalderen blant respondentene i nettoutvalget vårt er på 32,85 år, mens gjennomsnittsalderen i bruttoutvalget er på 33,7 år. Dette er en forskjell på 0,85 år. Vi kan derfor konstatere med at det ikke er signifikant forskjell mellom nettoutvalget og bruttoutvalget for variabelen alder. Også i tabell 3.3 avviker størrelsen på utvalget i fra

bruttoutvalget. Grunnen til at det mangler en respondent i utvalget her er at det ikke eksisterer informasjon om fødselsår og dermed ikke alder.

Svar	Svar i %	Gj. snitt alder	Ikke svar	Ikke svar i %	Gj. snitt alder	Totalt
195	45,35	33,7	235	54,65	32,85	430

Tabell 3.3: Fordeling av utvalg

Ut i fra et teoretisk ståsted kunne vi selvsagt ha tatt med atskillig flere variabler i bortfallsanalysen vår, men på grunn av det er meget tidskrevende å gjennomføre slike bortfallsanalyser ble det bare tatt med disse tre variablene. I tillegg mener vi at disse tre variablene får frem at det ikke er signifikant skjevhet mellom netto- og bruttoutvalget.

3.6 Analysemetoder

I dette avsnittet av oppgaven skal vi ta for oss de ulike analysemetodene vi har benyttet oss av for å få den dataen vi presenterer i analysekapittelet. Vi vil forklare hvordan de forskjellige analysene brukes og hva dataen en ender opp med betyr. All data er analysert med SPSS, utgave 17.0, Windows. Analysemetodene vi vil ta for oss er korrelasjonsanalyse, regresjonsanalyse, prinsipiell komponentanalyse, Cronbach alpha, reliabilitet og validitet.

3.6.1 Korrelasjonsanalyse

"I korrelasjonsanalyser har vi verken avhengige eller uavhengige variabler, så vi kan ikke si at den ene variabelen påvirker den andre. Vi kan heller snakke om grad av samvariasjon." (Eikemo og Clausen, 2007, s. 53).

Eikemo og Clausen (2007) presenterer tre metoder en kan bruke for å gjennomføre en korrelasjonsanalyse, Pearsons korrelasjonskoeffisient (r), Spearmans rang korrelasjonskoeffisient (p) og Kendalls korrelasjonskoeffisient (w). Samtlige av disse koeffisientene vil variere fra - 1 til 1. Pearson er en parametrisk test, mens Spearmans og Kendalls er ikke – parametriske tester. En parametrisk test måler graden av lineære sammenhenger mellom to variabler. Dette blir enten målt på intervallnivå eller forholdstallnivå. Pearsons korrelasjonskoeffisient er sannsynligvis den mest brukte korrelasjonsanalysen og det er denne testen vi har benyttet oss av i analysen vår. Grunnen til at vi valgte å benytte oss av Pearson var at vi ønsket å finne variablenes spredning i populasjonen. I en Pearsons test, vil verdien (r) beskrive graden av linearitet og fortegnet vil vise om korrelasjonen er negativ eller positiv (Eikemo og Clausen, 2007)

3.6.2 Regresjonsanalyse

”Regresjonsanalyse er en analyseteknikk som gjør det mulig å kontrollere for forstyrrende variabler ved at den holder verdiene på en av de uavhengige variablene konstant, og kontrollerer om det er forskjeller mellom verdiene på de andre uavhengige variablene.”

(Johannessen et al., 2004, s. 298)

Regresjonsanalyse brukes med andre ord for å belyse variasjonen i en eller flere variabler. En ser rett og slett etter sammenhenger mellom variabler. Variablene i en slik analyse er enten avhengige eller uavhengige variabler (Johannessen et al., 2004). Er der flere enn en uavhengig variabel med i analysen, blir analysen kalt for multivariat regresjon (Eikemo og Clausen, 2007).

Et mål på hvor god modellen vår er, kan en finne ved å studere R , som tilsvarer Pearsons korrelasjonskoeffisient (r). Tar en kvadratroten av R får en R^2 , som er forklart varians. R^2 viser prosentandelen av variansen i den avhengige variabelen som kartlegges ut i fra de uavhengige variablene. R^2 varierer kun i mellom 0 og 1. Jo høyere R^2 er, jo bedre er modellen (Eikemo og Clausen, 2007).

Johannessen et al. (2004) forklarer at hvis R^2 blir 0, så forklares det ikke noe om variasjonen i den avhengige variabelen. Blir R^2 lik 1 derimot, vil all variasjon i den avhengige variabelen bli forklart. Videre skiller det mellom R^2 og justert R^2 . Tolkningen av disse er akkurat den samme, men justert R^2 tar hensyn til hvor mange variabler som er inkludert i modellen og korrigerer ut i fra dette. Justert R^2 er den mest brukte av disse to.

Et annet viktig mål i regresjonsanalysen er regresjonskoeffisienten. Den forklarer hvor sterkt den avhengige og den uavhengige variablene henger sammen. Her skiller det mellom den ustandardiserte (B) og den standardiserte regresjonskoeffisienten ($Beta$). Hovedforskjellen på disse to er at den ustandardiserte regresjonskoeffisienten kan gå i fra minus uendelig til pluss uendelig, mens den standardiserte regresjonskoeffisienten bare varierer mellom -1 og 1 . Den standardiserte regresjonskoeffisienten brukes for at forskeren lettere skal kunne tolke variabler med målestokker som ikke er lette å fortolke, eksempelvis indekser (Johannessen et al., 2004).

I følge Johannessen et al. (2004) er signifikanssannsynligheten det mest sentrale innenfor hypotesetesting gjennom korrelasjonsanalyse og regresjonsanalyse. Verdien til signifikanssannsynligheten kan gå i fra 0 til 1 og forteller om sammenhengen i analysen er

signifikante opp mot nullhypotesen som testes. En forskjell på 0,0001 sier at der er 1 promilles sannsynlighet for at en korrekt H_0 blir forkastet.

3.6.3 Reliabilitet

”Et grunnleggende spørsmål i all forskning er datas pålitelighet. På forskningsspråket betegnes dette som reliabilitet... Reliabilitet knytter seg til undersøkelsens data, hvilke data som brukes, den måten de samles inn på, og hvordan de bearbeides.” (Johannessen et al., 2004:46).

I følge Johannessen et al. (2004) finnes det ulike tester en kan benytte seg av for å teste datas reliabilitet. En test en kan gjennomføre er en såkalt «test – retest – reliabilitet». Denne testen går ut på at en og samme gruppe blir undersøkt på to forskjellige tidspunkt. Hvis resultatene i blir de samme i begge testene, uttrykker dette høy reliabilitet. En annen test en kan benyttes seg av for å teste reliabilitet, kalles for «ineter – rater – reliabilitet». Denne testen gjennomføres ved at flere forskere undersøker det samme fenomenet. Kommer forskerne frem til samme resultat, tilsvarer det høy reliabilitet. Ringdal (2001) hevder i tillegg at allmenn kildekritikk er en metode en kan benytte seg av for å vurdere dataens reliabilitet.

I tillegg til de tre nevnte reliabilitetstestene kan en, i følge Judd et al. (1991), gjennomføre en test av den interne konsistensen. Denne testen skal avdekke eventuelle misforståelser av ord i spørreskjemaet, feil i besvarelsen og andre kilder som fører til tilfeldige feil. Eksempelvis kan en se på samvariasjonen mellom svarene på flere spørsmål, som nesten spør om det samme og har et felles mål. Hvis respondentene har svart svært skjevt her kan samvariasjon mellom operasjonaliseringene være lav. Et eksempel på en slik test er Cronbachs Alpha. En kan si at NJ benyttet seg av denne testen på en indirekte måte i arbeidet med spørreskjemaet sitt. De benyttet seg blant annet av spørsmål som hadde blitt brukt av andre forskere tidligere. Ved å bruke disse spørsmålene, som var testet via Cronbachs alpha tidligere, mente NJ at de fikk et bedre resultat enn hvis de skulle ha utarbeidet alle spørsmålene i spørreskjemaet sitt selv.

3.6.3.1 Prinsiplial komponentanalyse

Prinsiplial komponentanalyse, også kalt PCA, er i følge Shlens (2009) blitt et standardverktøy innen moderne dataanalyse. Grunnen til dette hevder han er at denne analyseformen er enkel, ikke-parametrisk metode som hjelper en i å trekke ut relevant informasjon i fra et forvirrende datasett. Videre sier han at PCA fungerer som et veikart for hvordan en kan redusere et forvirrende og kompleks datasett. Dette støttes av Fugleberg & Kristianslund (1995) og

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Christophersen (2003) som sier at PCA går ut på å undersøke om de opprinnelige variablene kan erstattes med et færre antall nye variabler. Disse variablene skal da forklare indikatorsettes totale varians.

Det er flere fordeler med å bruke PCA. For det første vil de nye variablene være ukorrelerte og egner seg derfor svært godt til å brukes som forklaringsvariabler i en regresjonsanalyse. For det andre unngår vanskeligheter med multikolinearitet og korrelasjon mellom korrelasjonskoeffisientene. En tredje fordel er at en ved hjelp av PCA kommer frem til ”communalities” for samtlige variabler i analysen. ”Communalities” er et resultat som kan tolkes som variasjonen forklart ut i fra antall faktorer som er inkludert i analysen. ”Communalities” tilsvarer R^2 som en får ved å gjennomføre en multippelregresjon (The Pennsylvania State University, u.d).

3.6.3.2 Cronbachs alpha

I følge Christophersen (2003) er Cronbachs alpha en vanlig måte å måle reliabilitet på. Cronbachs alpha kan variere mellom 0 og 1. Alpha – verdier nært 0 tilsvarer lav intern konsistens og at målingen er totalt upålitelig, mens Alpha – verdier nært 1 tilsvarer høy intern konsistens og at målingen er fullkommen pålitelig. Videre sier Christophersen (2003) at Cronbachs alpha helst bør være over 0,7 og at Alpha – verdien er et reliabilitetsmål som illustrerer i hvilken grad utfallet ville ha blitt det samme, dersom indikatorsettet hadde blitt byttet ut med et nytt indikatorsett i fra samme indikatorunivers

3.6.4 Validitet

” ... data er ikke selve virkeligheten, men representasjoner av den. Et sentralt spørsmål er da hvor godt, eller relevant, data representerer fenomenet.” (Johannessen et al., 2004:71).

I forhold til kvantitative undersøkelser går validitet ut på om forskerens funn reflekterer hensikten med undersøkelsen på riktig måte og om undersøkelsen er representativ for virkeligheten (Johannessen et al., 2004).

NJ hevdet at validiteten i oppgaven deres ble styrket på grunn av at de hadde benyttet seg av spørsmål som var brukt i tidligere spørreskjemaer. En annen faktor som NJ mener er med på å styrke oppgaven deres er at dataene deres blir brukt av forskere ved HHB. Teamet i denne undersøkelsen var sammenhenger mellom hvilken effekt tidligere studenter ved HHB mener at utdannelsen deres har hatt for dem. Det at forskere ved HHB har vurdert reliabiliteten og

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

validiteten av dataen og funnet dem gode nok til å bruke dem selv er helt klart med på å styrke oppgaven til NJ og vi mener derfor at det også er med på å styrke oppgaven vår også.

3.7 Operasjonalisering av variablene

"Operasjonalisering viser både til prosessen med å gjøre et generelt fenomen konkret, og tildet konkrete sluttresultatet som er variabler og verdier" (Johannessen et al., 2004, s. 241).

Vi skal nå ta for oss de ulike variablene som er brukt i analysen vår. Variabelkategoriene som presenteres i dette kapittelet kan deles inn i tre kategorier; avhengige variabler, jobbsituasjonsvariabler (de uavhengige variablene) og kontrollvariabler (se tabell 3.4).

Avhengig variabel	Entreprenørielle intensjoner
Jobbsituasjonsvariabler	Sektor, lønn, tilfredshet med lønn, størrelse på bedrift, arbeidstimer per uke og næring
Kontrollvariabler	Alder, kjønn, utdanning, foreldre selvstendig næringsdrivende og foreldre høyere utdanning

Tabell 3.4: Oversikt over variabler

For at vi skal få målt alle verdiene vi trenger i analysen, er det en nødvendighet at vi har sammensatte mål bestående av flere spørsmål. Med bakgrunn i problemstillingen vår har vi valgt å ha entreprenørielle intensjoner som avhengig variabel. Dette teamet ble dekt over flere spørsmål i oppgaven og vi har derfor valgt å slå sammen disse spørsmålene. Denne sammenslåingen av flere spørsmål, som omhandler det samme temaet, resulterer i at en får et bedre mål på faktoren.

3.7.1 Avhengige variabler

Som nevnt i tabell 3.4 er den avhengige variabelen i analysen vår entreprenørielle intensjoner. I spørreskjemaet er det tre spørsmål som spør om teamet entreprenørielle intensjoner. Vi har gjennomført to reliabilitetstester på disse tre spørsmålene og resultatet kan ses i tabell 3.5, hvor vi presenterer Cronbach's Alpha hvis slettet for hvert av spørsmålene, komponentverdien for hvert av spørsmålene og communalities for hvert av spørsmålene. For å komme frem til de to sistnevnte verdiene har vi utført en PCA-analyse. Vi kom frem til disse spørsmålene passet godt sammen og de er derfor slått sammen til ett mål. Ved å gjennomføre slike analyser har vi oppnådd god intern konsistent på variablene våre.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Cronbach's Alpha og PCA - Ny variabel for entreprenørielle intensjoner	Cronbach's Alpha hvis slettet	Komponent	Communalities
I hvilken utstr: Mitt profesjonelle mål er å bli en gründer	.956	.925	.858
I hvilken utstr: Jeg er bestemt på å etablere en bedrift i fremtiden	.902	.961	.924
I hvilken utstr: Jeg har veldig seriøse tanker om å etablere en bedrift	.899	.963	.927

Cronbach's Alpha = .946

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .749

Bartlett's Test of Sphericity Approx: Chi-Square 586.478; df = 3, Sig = .000

Tabell 3.5: Cronbach's Alpha og PCA for ny variabel for entreprenørielle intensjoner

Hvert av de tre spørsmålene bestod av syv verdier hvor 1 betyr at en er helt uenig i utsagnene, 4 tilsvarer verken enig eller uenig og 7 står for at en er helt enig i utsagnene. Ved å slå disse sammen og dividere på 3 fikk vi et mål på entreprenørielle intensjoner.

Gjennomsnittet for entreprenørielle intensjoner ligger på omtrent 2,7 i utvalget. Dette betyr at respondentene generelt sett er litt mer uenige enn enige i disse utsagnene og dette betyr at de entreprenørielle intensjonene i utvalget ikke er veldig høye. Det er kun tre respondenter som krysset av at de var helt enige i alle tre utsagnene (verdi 7), 35 som svarte at de var verken enig eller uenig (verdi 4) og 58 som var helt uenige i utsagnene (verdi 1). 69 av respondentene hadde i gjennomsnitt svart en plass mellom verdi 1 og 4, mens 30 lå en plass mellom 4 og 7.

3.7.2 Jobbsituasjonsvariabler

3.7.2.1 Sektor

En av de uavhengige variablene vi har valgt å se nærmere er i hvilken sektor respondentene jobber i og om det er sammenheng mellom denne variabelen og entreprenørielle intensjoner. I litteraturkapittelet presenterte vi denne hypotesen for den uavhengige variabelen sektor:

H1: Ansatte i privat sektor har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i offentlig sektor.

Av tabell 3.6 kan en se at ca. 25 % av respondentene i utvalget har oppgitt at de jobber i offentlig sektor, mens hele 75 % jobber i den private sektoren. I spørreskjemaet hadde

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

naturlig nok respondentene kun to svaralternativer på spørsmålet om i hvilken sektor de jobber i; offentlig og privat. Offentlig sektor var opprinnelig kodet til 1 og privat sektor var kodet til 2. Vi valgte i analysen vår å omkode offentlig sektor til 1 og privat sektor om til 0.

Sektor	Antall	Antall i %
Offentlig	48	24,62
Privat	147	75,38
Totalt	195	100,00

Tabell 3.6: Antall ansatte i offentlig og privat sektor

3.7.2.2 Lønn

I likehet med den uavhengige variabelen sektor, har vi tidligere presenterte to hypoteser for den uavhengige variabelen lønn i litteraturkapittelet:

H2: Lønnsnivå hos ferdigutdannede økonomer er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner

H3: Graden av hvor fornøyd en er med lønnsnivået er negativt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

Vi ønsker i analysen å belyse om lønn har innflytelse på entreprenørielle intensjoner. I spørreundersøkelsen er det fem spørsmål som handler om lønn og hvor tilfredstilte respondentene er med lønnen sin. Et av spørsmålene spør etter den årlige bruttolønnen, inklusive overtid, bijobber og andre tillegg mens de fire andre spørsmålene gikk ut på tilfredsstillelse. Vi har derfor valgt å slå de fire spørsmålene som handler om tilfredsstillelse til et mål. I likhet med det sammensatte målet til entreprenørielle intensjoner, har vi også her gjennomført en reliabilitetsanalyse for disse fire spørsmålene. I tabell 3.7 kan en se at vi er kommet frem til at disse spørsmålene er godt egnet til å slå sammen til et mål ved at Cronbach's Alpha er lik .966.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Cronbach's Alpha og PCA - Ny variabel for tilfredshet med lønn	Cronbach's Alpha hvis slettet	Komponent	Communalities
Utsagnene neden: Utbetalt lønn etter skatt	.970	.920	.846
Utsagnene neden: Min nåværende faste bruttolønn	.953	.957	.916
Utsagnene neden: Mitt generelle lønnsnivå	.952	.958	.918
Utsagnene neden: Størrelsen på min nåværende lønn	.944	.975	.950

Cronbach's Alpha = .966

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .856

Bartlett's Test of Sphericity Approx: Chi-Square 1035.478; df = 6, Sig = .000

Tabell 3.7: Cronbach's Alpha og PCA for ny variabel for tilfredshet med lønn

I likhet med spørsmålene som var rettet mot entreprenørielle intensjoner, var også disse spørsmålene inndelt i en skala med verdier fra 1 – 7. Verdi 1 gjenspeiler at respondenten er svært misfornøyd med lønnen sin og verdi 7 tilsier at respondenten er svært fornøyd med lønnen sin. Ved å legge disse spørsmålene og dividere på 4 får vi et mål på tilfredshet med lønn.

Respondentene i utvalget vårt ligger i gjennomsnitt på en verdi rundt 4,32, noe som viser at de i gjennomsnitt er litt over middels tilfreds med lønnen sin. Verdiene som utpekte seg mest var verdi 3 verdi 4, verdi 5 og verdi 6. 6,7 % av respondentene har i gjennomsnitt kysset av for verdi 3, 16,9 % av respondentene har krysset av for verdi 4, 18,5 % for verdi 5 og 9.2 % for verdi 6. Resten av utvalget var jevnt fordelt mellom verdiene. Det kan også nevnes at den gjennomsnittlige bruttoinntekt per år i utvalget ligger på omtrent 437 000 kroner.

3.7.2.3 Størrelse på bedriften

Et annet forskningsspørsmål vi har presentert tidligere handler om det er størrelsen på bedriften har innvirkning på de entreprenørielle intensjonene til de ansatte.

H4: Ansatte i småbedrifter har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i større bedrifter.

I tabell 3.8 ser en at cirka 36 % av utvalget vårt jobber i bedrifter med under 49 ansatte. Litt over 6 % jobber i bedrifter med 50 – 99 ansatte og 19,5 % jobber i bedrifter med 100 – 499

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

ansatte. De resterende 38,4 % av respondentene jobber i bedrifter som har mer enn 500 ansatte.

Tabell 3.8 viser videre en oversikt over den opprinnelige inndelingen av ansatte i bedriften til respondentene. Gruppene var egentlig kodet fra 1 – 6, hvor verdi 1 var 1 – 49 ansatte og verdi 6 var 5000 ansatte og flere. Vi har i vår analyse valgt å kode kategorien 1 – 49 om til verdi 0 og de resterende kategoriene kodet vi til 1. Grunnen til at vi valgte å omkode de opprinnelige kategoriene slik er at, som nevnt tidligere i litteraturkapittelet, ansatte i småbedrifter ofte har større entreprenørielle intensjoner enn personer som er ansatt i større bedrifter.

Antall ansatte	Antall	Antall i %
1-49	70	35,90
50-99	12	6,20
100-499	38	19,50
500-999	27	13,80
1000-4999	33	16,90
5000 +	15	7,70
Totalt	195	100,00

Tabell 3.8: Fordeling av antall ansatte i bedriften

3.7.2.4 Jobbmengde

Vi ønsker i denne undersøkelsen å se nærmere på om det er sammenheng mellom jobbmengde og entreprenørielle intensjoner. I denne oppgaven defineres jobbmengde som antall timer en jobber i uken. I gjennomsnitt jobber respondentene i utvalget 41,05 timer i uken. Hypotesen vi har utformet i forhold til denne uavhengige variabelen lyder:

H5: Antall jobbtimer i uka er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

Med andre ord ønsker vi å undersøke om det er sammenheng mellom antall arbeidstimer en person jobber per uke og de entreprenørielle intensjonene.

3.7.2.5 Næring

Den siste uavhengige variabelen vi ønsker å se nærmere på i analyse er om hvilken næring en jobber i har innvirkning på entreprenørielle intensjoner. I denne sammenheng har vi utformet en hypotese som lyder:

H6: Ansatte i IT/IKT-bransjen og i revisjonsbransjen har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i bankbransjen og i statsforvaltning.

I spørreskjemaet var næring inndelt i 20 forskjellige næringer. I analysen har vi valgt å bruke de næringene som, ut i fra utvalget, er størst. Disse næringene er revisjon som 19 % av respondentene gar oppgitt at de jobber innenfor, IT/IKT 12,8 %, bank-/finansvirksomhet 12.3 % og statsforvaltning 10,8 %. Dette var de eneste alternativene hvor over 10 % av respondentene jobber, med unntak av alternativer annet som vi har valgt å ikke inkludere i analysen. De resterende 15 næringsalternativene hadde i gjennomsnitt en oppslutning på 2,29 %. Videre i analysen omkodet vi de overstående næringsalternativene til 0 og 1, hvor 0 betyr at de jobber i denne næringen og 1 tilsvarer at de ikke jobber i denne sektoren.

3.7.3 Kontrollvariabler

3.7.3.1 Alder

I vedlegg 2 finnes det en fordelingskurve over alder. En kan lese av figuren at gjennomsnittsalderen, som nevnt tidligere i kapittelet, er 33,7 år. Respondentene ble ikke spurt om alder i selve undersøkelsen, da NJ hadde tilgang til fødselsdatoen til hele populasjonen via databasen til HHB. Grunnen til at vi har valgt å bruke alder som en kontrollvariabel er at det gjennom tidligere forskning er funnet sammenheng mellom alder og entreprenørielle intensjon. Se litteraturkapittelet for tidligere forskning.

3.7.3.2 Kjønn

Vi har tidligere i kapittelet vært inne på kjønnsfordelingen i nettoutvalget vårt. Nettoutvalget vårt består av 93 kvinner og 102 menn (se tabell 3.2). På bakgrunn av tidligere forskning, nevnt i litteraturkapittelet, har vi valgt å benytte oss av kjønn som kontrollvariabel i analysen vår på grunn av at det er funnet sammenheng mellom intensjoner og kjønn tidligere. Vi har valgt å kode kjønn slik at det blir en dioktom variabel, det vil si at kvinner ble omkodet til verdi 0 og menn til verdi 1.

3.7.3.3 Utdanning

Det er i tidligere forskning, presentert i litteraturkapittelet, funnet sammenheng mellom utdanningsnivå og vekstambisjoner, i tillegg til sammenheng mellom utdanningsnivå og risikotoleranse. Det vi legger i utdanning i denne oppgaven er om respondenten er uteksaminert på bachelor- eller masternivå. Vi kodet også denne variabelen om til en dioktom

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

variabel. Alle som har bachelor til 0 og alle med master til 1. I tabell 3.1 kan en se hvordan respondentene er fordelt mellom bachelorgrad og mastergrad.

3.7.3.4 Foreldre selvstendig næringsdrivende

Vi har valgt å bruke denne variabelen som kontrollvariable på grunn av at tidligere forskning har vist at det finnes sammenheng mellom entreprenørielle intensjoner og om foreldrene til de som har disse intensjonene var selvstendig næringsdrivende (se litteraturkapittel).

		Mor SN		Totalt
		Ja	Nei	
Far SN	Ja	13	49	62
	Nei	9	124	133
Totalt		22	173	195

SN = selvstendig næringsdrivende

Tabell 3.9: Krysstabell: foreldre selvstendig næringsdrivende

I spørreskjemaet ble det stilt to spørsmål som gikk ut på om foreldrene var selvstendig næringsdrivende eller ikke. Det ene spørsmålet gikk ut på om mor er eller har vært selvstendig næringsdrivende og det andre spørsmålet var rettet mot far. Disse to spørsmålene slo vi sammen til en dummyvariabel hvor 0 tilsvarer at ingen av foreldrene er selvstendig næringsdrivende og verdi 1 tilsvarer at en eller begge foreldrene til respondenten er eller har vært selvstendig næringsdrivende. Av tabell 3.9 kan en se at 13 av respondentene har svart at begge foreldrene deres har vært eller er selvstendig næringsdrivende. 58 av respondentene har svart at en av foreldrene har vært eller er selvstendig næringsdrivende. I tabell 3.9 kan videre se at 71 av respondentene, noe som tilsvarer 36,41 %, i bruttoutvalget vårt har foreldre som er eller har vært selvstendig næringsdrivende.

	Antall	Antall i %
Ikke SN	124	63,59
SN	71	36,41
Totalt	195	100,00

SN = selvstendig næringsdrivende

Tabell 3.10: Fordeling mellom foreldre selvstendig næringsdrivende eller ikke selvstendig næringsdrivende

3.7.3.5 Foreldre høyere utdanning

Spørsmålene som gikk på foreldres utdanningsnivå ble i spørreskjemaet delt opp på akkurat samme måte som spørsmålene som gikk på om foreldrene er/var selvstendig næringsdrivende. Vi har behandlet disse spørsmålene på samme vis som vi behandlet spørsmålene som omhandlet om foreldrene er eller var selvstendig næringsdrivende, har vi slått disse to spørsmålene samme til en dummyvariabel. Denne dummyvariabelen består av to verdier, 0 og 1. 0 tilsvarer at ingen av foreldrene har eller har hatt høyere utdanning, mens verdi 1 tilsier at en eller begge foreldrene har eller har hatt høyere utdanning. Vi har også valgt å krysstabulere disse to spørsmålene. I tabell 3.11 kan en lese at 41 av respondentene svarte at begge foreldrene har eller hadde høgskole- eller universitetsutdanning, mens 54 av respondentene har eller har hatt en foreldre som har eller hadde høgskole- eller universitetsutdanning.

		Mor H/U		Totalt
		Ja	Nei	
Far H/U	Ja	41	34	75
	Nei	20	100	120
Totalt		61	134	195

H/U = høgskole/universitetsutdanning

Tabell 3.11: Krysstabell: foreldre høyere utdanning eller ikke

Vi har også her laget en tabell (se tabell 3.12) som viser antall respondenter som ikke har foreldre som har eller hadde høgskole- eller universitetsutdanning og antall respondenter som har eller har hatt en eller to foreldre som har eller hadde høgskole- eller universitetsutdanning. I alt var det 95 respondenter (48,72 %) som hadde en eller to foreldre som hadde høyere utdanning.

Begrunnelsen vår for å bruke denne variabelen som kontrollvariable er at det også her er funnet sammenhenger mellom foreldres utdanningsnivå og hvordan dette kan være med på å bedre barnas sjanser for å få jobb, høyere lønn og bredere nettverk enn det barn av foreldre som kun har videregående utdanning (Opheim, 2004). Se litteraturkapittelet for mer utfyllende litteratur.

	Antall	Antall i %
Ikke H/U	100	51,28
H/U	95	48,72
Totalt	195	100,00

H/U = høyskole/universitetsutdannelse

Tabell 3.12: Fordeling mellom respondenter med foreldre med høyere utdanning og respondenter med foreldre som ikke har høyere utdanning

3.8 Oppsummering

I dette kapittelet har vi tatt for oss metoden som denne oppgaven er grunnlagt på. Vi har benyttet oss av kvantitativ metode for å få svar på problemstillingen vår. Dataen som vi har benyttet oss av i analysen vår ble samlet inn av Tommy Nilsen og Torstein Aase Johnsen gjennom Kandidatundersøkelse 2009 ved Handelshøgskolen i Bodø. De kontaktet 431 respondenter via post og oppfordret dem til å delta i undersøkelsen. I alt svarte 280 respondenter på undersøkelsen via internett. Vi snevret disse ned til et nettoutvalg på 195 respondenter. Grunnen til at vi måtte ekskludere 85 respondenter er at de ikke hadde svart på alle variablene vi skulle ha med i analysen vår. Vi har også tatt for oss de forskjellige analysemetodene vi har benyttet oss av i analysen vår; frekvensanalyse, krysstabulasjon, regresjonsanalyse, reliabilitetsanalyse, korrelasjonsanalyse og prinsippal komponentanalyse. Reliabilitet og validitet har blitt testet og vi har kommet fram til dataene er gode og kan derfor bli brukt videre i analysen. Avslutningsvis har vi presentert de avhengige variablene, uavhengige variablene og kontrollvariablene som vi har anvendt i analysekapittelet. I forbindelse med dette kan en se fordelingen av dataen vår ut i fra diverse tabeller og figurer.

4. Analyse

Vi vil i dette kapitlet ta for oss analysen av datamaterialet vi har innhentet i fra respondentene våre. Kapitlet er inndelt i 3 deler hvor den første delen tar for seg modellene vi har benyttet oss av i analysen. Den andre delen tar for seg selve analysen, mens den avsluttende delen består av en oppsummering av analysen. I analysen blir det anvende korrelasjonsanalyse og regresjonsanalyse som analysemetoder. Analysen vil i all hovedsak være bygd opp rundt hypotesene og forskningsspørsmålene vi har presentert tidligere i litteraturkapitlet. Samtlige av hypotesene og forskningsspørsmålene våre går ut på å finne ut om det er sammenheng eller ikke mellom disse og entreprenørielle intensjoner.

Som nevnt tidligere i oppgaven, har vi bestemt oss for å holde utvalget vårt konstant gjennom hele analysen. Dette for å gjøre analysen både ryddigere og mer oversiktlig. I tillegg dette, gjør et konstant utvalg analysearbeidet enklere ved at det blir lettere å sammenligne resultater og ut i fra disse sammenhengene komme med konklusjoner. Vi bestemte oss på forhånd for hvilke variabler vi ville studere nærmere. Vi valgte ut i fra dette ut spørsmål i fra spørreundersøkelsen som skulle bli med i analysen. Dette førte til at alle respondentene som ikke hadde svart på ett eller flere spørsmål, ble luket ut. Det endelige utvalget vårt endte derfor opp på 195 respondenter.

Vi vil nå presentere x antall tabeller som har stor betydning for analysen vår. Tabell 4.1 viser en oversikt over gjennomsnitt, standardavvik og VIF verdien til de uavhengige variablene og kontrollvariablene som vi har tatt med i analysen vår. I tabell 4.2 presenterer vi en komplett oversikt over samtlige variabler i analysen i en korrelasjonsmatrise. Denne korrelasjonsmatrisen viser hvordan variablene samvarierer. Tabell 4.3 viser regresjonsanalyser mellom den konstante variabelen entreprenørielle intensjoner og kontrollvariablene, i tillegg til de uavhengige variablene. Vi vil benytte oss av regresjonsanalysen for å teste hypotesene våre, i tillegg til at vi vil benytte de andre tabellene til å belyse resultatene vi har fått.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

	Gj. snitt	St.avvik	VIF
Privat/offentlig sektor	.2462	.43188	1.862
Lønn	437088.97	96567.612	1.724
Tilfredshet med lønn	4.3154	1.29228	1.170
Antall ansatte	.6410	.48093	1.252
Antall timer i uken	41.05	5.831	1.337
Bank	.8769	.32937	1.289
IT/IKT	.8718	.33518	1.418
Revisjon	.8103	.39311	1.415
Statsforvaltning	.8923	.31079	1.648
Alder	33.70	7.732	1.545
Kjønn	.52	.501	1.291
Master	.42	.495	1.535
Foreldre høyere utdanning	.4872	.50112	1.263
Foreldre selvstendig næringsdrivende	.3641	.48242	1.104

Tabell 4.1: Gjennomsnitt, standardavvik og VIF-verdier

Tabell 4.1 tar for seg gjennomsnittet til de uavhengige variablene og kontrollvariablene, standardavvik og VIF for hver enkel variabel. VIF-verdiene, Variansen Inflasjon Factor, er i følge Christophersen (2003) en verdi som indikerer om det eksisterer multikolaritet mellom flere variabler eller ikke. Vi bestemte oss for at variabler som overstiger 2 skulle utelukkes på grunn av at vi ikke ønsker multikolaritet i modellen vår. Opprinnelig hadde vi også yrkeserfaring med i modellen vår, men på grunn av at denne variabelen og aldersvariabelen scoret høyt på VIF skalaen (5.918 for alder og 5.481 for yrkeserfaring) valgte vi å fjerne yrkeserfaring i fra modellen. Hovedgrunnen til at vi fjernet variabelen for yrkeserfaring er at vi ønsker å ha aldervariabelen med videre i analysen og at denne variabelen er i større grad omtalt i empirisk forskning. Grunnen til at flere variablene har et gjennomsnitt som ligger mellom null og en, er at disse variablene er såkalte dioktom variabel. Ta for eksempel variabelen for sektor. Denne variabelen er kodet slik at 0 = privatsektor og 1 = offentlig sektor. Hvordan de forskjellige variablene er kodet kan en lese nærmer i metodekapittelet.

Vi hadde egentlig tenkt å se nærmere på entreprenørielle intensjoner hos toppledere kontra entreprenørielle intensjoner hos ansatte i lavere stillinger. Denne variabelen ble også utelukket da det kun var fem økonomer i utvalget vårt som var toppledere noe som gjør alt for få toppledere til å generer resultatet ut til populasjonen. Vi misstenker at hovedårsaken til at det er så få toppledere i utvalget vårt er at utvalget har lite yrkeserfaring og har dermed ikke greid

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

å jobbe seg oppover i hierarkiet. Det kan for øvrig nevnes at gjennomsnittlig yrkeserfaring i utvalget er åtte år.

	Korrelasjonsmatrise														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Uavhengige variabler															
1. Privat/offentlig sektor	1														
2. Lønn	-.006	1													
3. Tilfredshet med lønn	.010	.193**	1												
4. Antall ansatte	.229**	.055	-.142*	1											
5. Antall timer i uken	-.058	.236**	-.041	.016	1										
<i>Næring</i>															
6. Bank	.178*	-.029	.098	-.183*	.186**	1									
7. IT/IKT	.148*	-.027	-.046	.065	.100	-.144*	1								
8. Revisjon	.246**	-.003	-.036	.183*	-.317**	-.181*	.186**	1							
9. Statsforvaltning	-.608**	-.036	.082	-.191**	.006	-.130	-.133	-.168*	1						
Kontrollvariabler															
10. Alder	.149*	.321**	.021	-.083	-.097	.028	.101	.003	-.146*	1					
11. Kjønn	-.146*	.290**	-.091	.099	.205**	-.014	.213**	.009	.099	-.089	1				
12. Master	.068	.259**	-.081	.291**	.092	-.155*	.265**	.121	-.039	-.184*	.127	1			
13. Foreldre høyere utdanning	-.104	.013	-.020	.002	.013	.022	-.056	.132	.107	-.328**	.068	.250**	1		
14. Foreldre SN	-.037	.051	-.065	-.056	-.052	-.008	-.131	.040	-.012	.084	-.131	-.040	-.141	1	
Avhengig variabel															
15. Intensjoner	-.094	.004	-.026	-.135	.119	-.081	.037	.026	.120	-.162*	.219**	.065	.128	-.048	1

*** indikerer $p < 0.001$, ** indikerer $p < 0.01$, * indikerer $p < 0.05$, (two tailed test)

Tabell 4.2: Korrelasjonsmatrise

I tabell 4.2 presenterer vi korrelasjonsanalysen vår gjennom en korrelasjonsmatrise. Ut i fra denne korrelasjonsmatrisen kan en se at det kun er to kontrollvariabler som har signifikant sammenheng med entreprenørielle intensjoner. Disse variablene er kjønn og alder. Kjønn er kodet, som nevnt tidligere, slik at 0 = kvinner og 1 = menn (dioktom variabel). Av korrelasjonsmatrisen kan en se at sammenhengen mellom kjønn og entreprenørielle intensjoner er positiv signifikant. Dette betyr med andre ord at menn har høyere entreprenørielle intensjoner enn det kvinner har. Dette stemmer med tidligere forskning som vi har gått gjennom i litteraturkapittelet. Videre kan en, som nevnt tidligere, at det er en signifikant negativ sammenheng mellom entreprenørielle intensjoner og alder, noe som betyr

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

at det er en fallende sammenheng mellom alder og entreprenørielle intensjoner. Jo eldre en blir, dess mindre blir de entreprenørielle intensjonene. Dette stemmer også overens med litteraturen vår og vi forventet å finne en slik sammenheng. I tillegg kan det nevnes at den uavhengige variabelen som stikker seg mest ut er antall ansatte-variabelen. Det er en negativ sammenheng mellom entreprenørielle intensjoner og antall ansatte i det er i bedriften. Det vil si at jo færre ansatte det er i bedriften, desto større vil de entreprenørielle intensjonene være. Dette stemmer også overens med det vi forventet å finne.

	Avhengig variabel: intensjoner		
	Model 1	Model 2	Model 3
Alder	-.119	-.120	-.129
Kjønn	.203*	.228*	.214*
Master	-.002	-.001	.053
Foreldre høyere utdanning	.075	.061	.057
Foreldre selvstendig næringsdrivende	-.001	-.022	-.009
Privat/offentlig sektor		.038	
Lønn		-.032	
Tilfredshet med lønn		-.011	
Antall ansatte		-.207**	-.183*
Antall timer i uken		.108	
Bank		-.098	
IT/IKT		.114	
Revisjon		.096	
Statsforvaltning		.075	
R	.271	.373	.322
Justert R ²	.049	.072	.075
F	2.990	2.079	3.615
Sig	.013*	.140	.013*
Δ R2	.073	.066	.030

*** indikerer $p < 0.001$, ** indikerer $p < .01$, * indikerer $p < 0.05$, (two tailed test)

Tabell 4.3: Regresjonsmodeller

Tabell 4.3 viser tre forskjellige regresjonsmodeller, som vi har benyttet oss av i analysen. Modell 1 viser en regresjonsanalyse med entreprenørielle intensjoner som avhengig variabel og kontrollvariablene som uavhengige variabler. Av resultatene i regresjonsanalysen kan en se at den justerte korrelasjonskoeffisienten (justert R²) er lik .049. Dette vil si at 4,9 prosent av variasjonen i de entreprenørielle intensjonene blir forklart gjennom kontrollvariablene våre. Modell 2 i samme tabell viser en regresjonsanalyse med entreprenørielle intensjoner som avhengig variabel og kontrollvariablene i tillegg til jobbsituasjonsvariablene som er: hvilken

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

sektor en jobber i, årlig bruttolønn, tilfredshet med denne lønnen, antall ansatte i bedriften, antall timer en jobber i uken og i hvilken næring en jobber i som de uavhengige variablene. Næringsvariabelen har vi valgt å dele opp fire mindre variabler som består av de fire største næringene i utvalget vårt som er bank, IT/IKT, revisjon og statsforvaltning. Den justerte korrelasjonskoeffisienten i modell 2 er lik .072, som tilsvarer 7,2 prosent og forklarer dermed 7,2 prosent av variasjonen. Grunnen til at vi utarbeidet en modell 3 er at av den uavhengige variabelen antall ansatte i bedriften skilte seg ut med en høy signifikant Beta-verdi i modell 2, i tillegg til at denne variabelen er signifikant på et 0,01 nivå. En annen grunn til at vi utarbeidet modell 3, er at modell 2 har en signifikansverdi på .140 mot modell 1, en verdi vi ønsket å redusere. I modell 3 beholdt vi entreprenørielle intensjoner som avhengig variable, i tillegg til at vi beholdt kontrollvariablene og bare en av jobbsituasjonsvariablene, som er hvor mange ansatte det er som jobber i bedriften. Av tabell 4.3, modell 3 kan en se at vi på denne måten reduserte signifikansverdien fra .140 i modell 2 til .013 i modell 3, som for øvrig tilsvarer signifikansverdi i modell 1. Videre kan en se at den justerte korrelasjonskoeffisienten er lik .075, som betyr at modellen forklarer 7,5 prosent av variasjonene mellom de entreprenørielle intensjonene og kontrollvariablene, i tillegg til jobbsituasjonsvariabelen ”antall ansatte”. Ved å gjennomføre en slik regresjonsanalyse får vi lukket alt ”støyet”, som de andre uavhengige variablene står for, ute. I modell 3 viser vi at det er en signifikant negativ sammenheng mellom antall ansatte det er i en bedrift og de entreprenørielle intensjonene til de ansatte. Det vil med andre ord si at ansatte i småbedrifter med få ansatte har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte som jobber i større bedrifter med et betydelig større antall ansatte.

Det bør også nevnes at vi har prøvd å kjøre flere regresjonsanalyser med entreprenørielle intensjoner som avhengig variable og kontrollvariablene som uavhengige variabler i tillegg til at vi har inkludert en og en av læringsvariablene i regresjonsanalysen. Dette ble forsøkt på grunn av at vi ønsket å fjerne ”støyen” som de andre variablene utgjør og se om dette hadde innvirkning på sammenhengen mellom de entreprenørielle intensjonene og den aktuelle variabelen. Disse regresjonsanalysene førte ikke til noen av variablene ble mer signifikant.

4.1 Jobbsituasjon

Vi har ved hjelp av dataene i korrelasjonsanalysen (tabell 4.2) og regresjonsanalyser (tabell 4.3) har vi sett nærmere på de uavhengige variablene i forhold til den avhengige variabelen entreprenørielle intensjoner. Vi ønsker å undersøke om det er noen form for sammenheng mellom de uavhengige variablene og entreprenørielle intensjoner. Vi vil nå ta for oss hver og en av de uavhengige variablene.

4.1.1 Sektor

Vi har i litteraturkapittelet har vi presentert teori som hevder at ansatte i privat sektor har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i offentlig sektor. Vår oppfatning er at ansatte i privat sektor i større grad stimuleres til entreprenørskap enn ansatte i offentlig sektor. Videre anser vi også at gode betingelser for offentlig ansatte kan være hemmende for deres ønsker om å starte opp egen virksomhet. Med utgangspunkt i teorien vi har presentert, endte vi opp med denne hypotesen.

H1: Ansatte i privat sektor har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i offentlig sektor.

Ved å gjennomføre en korrelasjonsanalyse og en regresjonsanalyse har vi kunnet undersøke denne hypotesen nærmere. Ut i fra korrelasjonstabellen (tabell 4.2) kan en se at det er en negativ sammenheng mellom hvilken sektor en jobber i, med en verdi på -0,94. Dette er ikke en signifikant sammenheng, men sammenhengen er til stede. I metodekapittelet ble det påpekt at denne variabelen ble kodet slik at privat sektor = 0 og offentlig sektor = 1. Det betyr at denne negative sammenhengen viser at ansatte i privat sektor har en høyere entreprenørielle intensjoner enn det ansatte, som jobber i offentlig sektor, har. Dette var ventet ut fra teorien vi la frem i litteraturkapittelet. Dog er ikke funnene vi har funnet signifikant i korrelasjonsanalysen.

Beveger vi oss videre til regresjonsanalysen (tabell 4.3) ser vi at heller ikke der er funnene signifikant. Noe oppsiktsvekkende er det allikevel at den standardiserte regresjonskoeffisienten her er positiv, lik 0,38, som tilsier noe høyere intensjoner blant offentlig ansatte. Dette kan forklares ved at ansatte i statsforvaltning, som også vil gå under offentlig ansatte, trekker opp intensjonsnivået med sin positive betaverdi. Vi forsøkte å sette inn sektor som eneste uavhengige variabel i modell 3 lik det vi har gjort med antall ansatte for

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

å fjerne ”støyet”, og fant da en negativ betaverdi som ventet. Dog ikke signifikant. Dermed må hypotese 1 forkastes.

4.1.2 Lønn og tilfredshet med lønn

I litteraturkapittelet gikk vi igjennom teori om som omhandlet lønn og tilfredshet med lønn sett i sammenheng med entreprenørielle intensjoner. Teorien tilsier at høyere lønn gir økte intensjoner om å starte egen virksomhet. Den første ypotesen vi presenterte for lønn i litteraturkapittelet lyder derfor som følger:

H2: Lønnsnivå hos ferdigutdannede økonomer er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

Vi forventet derfor å finne en positiv sammenheng mellom lønnsnivået til økonomer og entreprenørielle intensjonene. Ser en nærmere på korrelasjonsanalysen (tabell 4.2) ser en at det ikke er noen sammenheng mellom utbetal årlig bruttolønn hos økonomer og entreprenørielle intensjoner. Sammenhengen mellom lønn og entreprenørielle intensjoner er på .004, som tilsvarer at det er ingen eller en mikroskopisk sammenheng mellom disse variablene. Vi finner da heller ingen signifikans i regresjonsanalysen (tabell 4.3). Den viser en standardisert regresjonskoeffisient lik -.032. Dermed må denne hypotesen også forkastes.

I tillegg til å gå gjennom relevant teori i forhold til årlig utbetalt lønn for økonomer, gikk vi også gjennom teori som omhandler sammenheng mellom tilfredshet med lønn og entreprenørielle intensjoner. Vi kom fram til at det er større sannsynlighet for at økonomer som ikke er fornøyde med lønnen sin skal bli selvstendige næringsdrivende enn at økonomer som er fornøyde med lønnen sin skal bli det. I tillegg til den forrige hypotesen, som gikk på utbetalt bruttolønn per år, laget vi en hypotese for tilfredshet med lønn og entreprenørielle intensjoner:

H3: Graden av hvor fornøyd en er med lønnsnivået er negativt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

Tar en utgangspunkt i korrelasjonsmatrisen (figur 4.2) kan en se at det er en svak negativ sammenheng mellom tilfredshet med lønn og entreprenørielle intensjoner. Ut i fra teorien vi har gått i gjennom tidligere, var det en slik negativ sammenheng vi forventet å finne. Dette betyr at jo mer tilfreds en er med lønnen sin, desto mindre vil de entreprenørielle intensjonene være hos den enkelte. Denne sammenhengen er heller ikke signifikant med hensyn til

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

korrelasjonsmatrisen, med en korrelasjonsverdi på -0.026 . Som vi ser av regresjonsanalysen (figur 4.3) fins det ei heller noen signifikans der heller, med tilhørende standardisert regresjonskoeffisient lik -0.011 . Dermed må også denne hypotesen forkastes.

4.1.3 Antall ansatte

Teorien i litteraturkapittelet bygger på antakelsen om at ansatte økonomer i småbedrifter, definert til bedrifter opp mot 50 ansatte, har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte økonomer ansatt i større bedrifter. Vi antar at dette er tilfelle da småbedrifter gir kortere vei til ledende stillinger, og større nærhet mellom ansatte og ledelsen i bedriften. Det vil, som litteratur påpeker, gjerne også kunne være slik at ansatte i utgangspunktet er en del av et entreprenørielt team som fortsatt jobber med nye etableringer. Videre kan ansatte i mindre bedrifter lettere stimuleres til entreprenøriell aktivitet gjennom nærheten til ledelsen. Ut fra teorien har vi dermed laget følgende hypotese:

H4: Ansatte i småbedrifter har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i større bedrifter.

Ser vi på korrelasjonsmatrisen (figur 4.2) finner vi en korrelasjon lik -0.135 for antall ansatte i bedriften. Dette er ikke signifikant, men allikevel utpeker den seg som den klart høyeste korrelerte verdien av samtlige av våre uavhengige variabler angående jobbsituasjonen. Den støtter også i en liten grad opp om antakelsen om at ansatte i småbedrifter har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i større bedrifter..

Regresjonsanalysen vår (figur 4.3) påpeker signifikant funn både for modell 2 og modell 3 med henholdsvis standardiserte regresjonskoeffisienter lik -0.207 og -0.183 , hvorav signifikansnivåene er på 0.01 og 0.05. For modell 3 har vi fjernet "støyen" fra de andre uavhengige variablene, og samtidig forklarer de gjenværende kontrollvariablene og antall ansatte nå 7,5 % av variansen for entreprenørielle intensjoner. Vi kan dermed konkludere at hypotesen vår her støttes.

4.1.4 Antall timer i uken

Teorien som ble presentert i litteraturkapittelet grunnlegger antakelsene våre om at økonomer som er hardt arbeidende, har sterk arbeidsmoral og lange arbeidsdager har høyere entreprenørielle intensjoner enn andre økonomer. Samtidig fant vi litteratur av motstridende natur, som tilsa at en mer fleksibel arbeidstid gav større tid til å jobbe med en egen

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

virksomhet på fritiden. Vi måler disse faktorene ved å se på antall timer hver enkel respondent har oppgitt at vedkommende jobber per uke og undersøker om det er sammenheng mellom arbeidsmengden og entreprenørielle intensjoner. Hypotesen vi har utformet lyder:

H5: Antall jobbtimer i uka er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.

Tar en utgangspunkt i korrelasjonstabellen (figur 4.2) ser en at sammenhengen mellom antall effektive jobbtimer per uke og entreprenørielle intensjoner er positiv, med en korrelasjonsverdi lik .119. Det vil si at hypotesen om at økonomer som jobber mye har høyere entreprenørielle intensjoner enn økonomer som ikke jobber like mye, til en viss grad dekkes, men sammenhengen er ikke signifikant. Regresjonsanalysen (figur 4.3) viser heller ingen signifikant sammenheng, med en standardisert regresjonskoeffisient lik .108. Også her må vi med andre ord forkaste hypotesen.

4.1.5 Bransje

Som forklart tidligere i oppgaven var vi nødt til å nedjustere antall bransjer vi tok hensyn til i analysen, og endte dermed opp med bank, IT/IKT, revisjon og statsforvaltning. Våre antakelser og teori bygger på at vi antar at entreprenørielle intensjoner vil være større blant økonomer ansatt i IT/IKT-bransjen og i revisjonsbedrifter, enn den vil være for de ansatte i bank og statsforvaltning. Vi har dermed utformet følgende hypotese angående bransje:

H6: Ansatte i IT/IKT-bransjen og i revisjonsbransjen har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i bankbransjen og i statsforvaltning.

Med utgangspunkt i korrelasjonsmatrisen (figur 4.2) ser vi at de fire ulike bransjene ikke har noen signifikant korrelasjon tilknyttet intensjonene. Bank har en korrelasjon på -.081, IT/ITK .037, revisjon .026 og statsforvaltning .120. Mest overraskende med dette var at ansatte i statsforvaltning gav den største korrelasjon på entreprenørielle intensjoner, i positiv retning, stikk motsatt av våre antakelser. Regresjonsanalysen (figur 4.3) viser heller ingen signifikans tilknyttet de ulike bransjene og entreprenørielle intensjoner. Bank gir en standardisert regresjonskoeffisient lik -.098, IT/IKT .114, revisjon .096 og statsforvaltning lik .075. Dermed må også hypotese 6 forkastes.

4.2 Oppsummering

I analysekapitler har vi presentert resultatene vi har fått. Disse resultatene har vi brukt i testingen av de hypotesene vi konstruerte i litteraturkapittelet. Hypotesene var konstruert i den hensikt å finne sammenhenger mellom jobbsituasjon blant ferdigutdannede økonomer og entreprenørielle intensjoner. Vi har gjort dette ved å teste ulike variabler tilknyttet økonomers jobbsituasjon direkte opp mot de entreprenørielle intensjonene. I tillegg har vi brukt kontrollvariabler for å se om jobbsituasjonsvariablene gir noen signifikant virkning på entreprenørielle intensjoner utover kontrollvariablenes.

Analysemetodene vi har benyttet er korrelasjonsanalyse og regresjonsanalyse. Resultatene av hypotesetestene leser vi av tabell 4.4. Vi måtte forkaste alle hypotesene forutenom hypotesen angående hvorvidt størrelse på den ansattes bedrift virket inn på de entreprenørielle intensjonene.

Hypotese	Resultat
H1: Ansatte i privat sektor har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i offentlig sektor.	Forkastes
H2: Lønnsnivå hos ferdigutdannede økonomer er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.	Forkastes
H3: Graden av hvor fornøyd en er med lønnsnivået er negativt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.	Forkastes
H4: Ansatte i småbedrifter har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i større bedrifter.	Støttes
H5: Antall jobbtimer i uka er positivt signifikant relatert til entreprenørielle intensjoner.	Forkastes
H6: Ansatte i IT/IKT-bransjen og i revisjonsbransjen har høyere entreprenørielle intensjoner enn ansatte i bankbransjen og i statsforvaltning.	Forkastes

Tabell 4.4: Resultater i fra hypotesetestene

5. Konklusjon

I dette kapittelet skal vi diskutere funnene fra analysen vår opp mot hypotesen vår og problemstillinga denne oppgaven er bygget opp på. Problemstillinga lyder som følger:

”I hvilken grad påvirker jobbsituasjon entreprenørielle intensjoner for ferdigutdannende økonomer?”

Formålet med denne oppgaven var å undersøke hvorvidt ulike faktorer tilknyttet jobbsituasjonen til ansatte spiller inn på entreprenørielle intensjoner. Utgangspunktet for oppgaven har vært en kandidatundersøkelse av ferdigutdannede økonomer fra Handelshøgskolen i Bodø, både med bachelorgrad og mastergrad, gjennomført våren 2009. Vi bygget så opp seks hypoteser for å kunne svare på problemstillingen vår. Hovedfunnene våre sier at de fem kontrollvariablene våre alene forklarte 4,9 % av variasjonen i intensjonsvariablene. Videre forklarte så de seks jobbsituasjonsvariablene bare 2,3 % mer av denne variansen. Tok vi kun hensyn til variabelen tilknyttet størrelsen på bedriften av jobbsituasjonsvariablene og utelukket de andre fem, forklarte den 0,3 % mer av variansen enn det disse variablene gjorde til sammen.

Med disse funnene kan vi forsøke å konkludere i hvor stor grad jobbsituasjonen til de ferdigutdannede økonomene spiller inn på de entreprenørielle intensjonene. Hovedfunnene våre tilsier ganske klart at de variablene tilknyttet jobbsituasjonen som vi undersøkte i svært liten grad påvirket de entreprenørielle intensjonene direkte. Kun hypotesen som tilsier at ansatte i småbedrifter har større entreprenørielle intensjoner enn ansatte i større bedrifter fant vi støtte til. Ellers fant vi ingen signifikant sammenheng verken hva sektor, lønnsnivå- og graden av fornøydhhet med denne, antall jobbtimer og i hvilken bransje en var ansatt i. Konklusjonen basert på våre funn i denne oppgaven blir dermed at jobbsituasjonen til de ferdigutdannede økonomene i svært liten grad har direkte innvirkning på de entreprenørielle intensjonene.

5.1 Kritikk av oppgaven

Vi bestemte oss tidlig i utformingen av problemstillingen og videre arbeid med oppgaven om at vi skulle konsentrere oss om hvordan innvirkning jobbsituasjonen til de spurte hadde direkte inn mot intensjoner, og dermed ikke legge stor vekt på en modell som Ajzens (1991) om planlagt atferd. Mot slutten innså vi at det antakeligvis ville vært nyttig og lagt større vekt

på denne, og dermed undersøkt om jobbsituasjonen i større grad kanskje har påvirkning indirekte på entreprenørielle intensjoner gjennom påvirkning på holdninger, subjektive normer og oppfattet atferdskontroll. Dette kunne kanskje gitt et bedre bilde av jobbsituasjonenes påvirkning på intensjonene, og samtidig gitt oss en noe mer omfattende oppgave.

Ettersom denne undersøkelsen er utført for et år siden har vi ikke kunnet vært med på å forme spørreundersøkelsen slik vi ville. Eksempelvis ville vi antakeligvis vært opptatt av og hatt klarere mål på de ansatte økonomenes stillingsnivå hierarkisk hos bedriften til våre undersøkelser, for og bygget en hypotese rundt dette til vår problemstilling. Dermed kunne vi hatt enda bedre utgangspunkt for vår analyse dersom vi selv hadde utformet en undersøkelse enda mer tilpasset vår problemstilling.

Lite litteratur og forskning på området rundt jobbsituasjon førte også til vanskeligheter under innsamling av litteratur, og det kunne derfor vært ønskelig med mer støttende litteratur til våre hypoteser.

5.2 Forslag til videre forskning

Denne undersøkelsen bygger kun på respons fra ferdigutdannede økonomer fra Høgskolen i Bodø. Det ville vært interessant å se på andre utdanningsgrupper enn kun økonomer, for å se på mulige ulikheter eller sammenhenger mellom disse.

Det vil som nevnt under kritikk av oppgaven være interessant å dra inn jobbsituasjon i sammenheng med Ajzens (1991) modell for planlagt atferd, for å se på om jobbsituasjon i større grad indirekte påvirker intensjonene. Ajzens modell har, som nevnt tidligere i oppgaven, fått bred støtte gjennom flere undersøkelser, og vil kunne gi en god pekepinn på eventuelle sammenhenger mellom jobbsituasjonen og entreprenørielle intensjoner.

En longitudinell studie ville også vært ønskelig på utvalget. Da ville en kunne sett på hvordan de entreprenørielle intensjonene hadde utviklet seg i takt med yrkeserfaringene en opparbeider seg. En slik forskningsmetode ville antakeligvis gitt de beste indikasjonene på hvordan jobbsituasjon måtte spille inn på intensjonene.

Referanseliste

- Ahn, T. (2010). "Attitudes toward risk and self-employment of young workers", *Labor Economics* 17 (2010), s. 434-442
- Ajzen, I. (1991). "The theory of planned behavior." *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, s.179-211
- Alsos, G. A.; Kolvereid, L. (2005): Entrepreneurship among Women in Norway. In: Hauge, E. S.; Havnes, P.-A. (Eds.): *Women Entrepreneurs. Theory, Re-search and Policy Implications*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, pp. 44–58
- Belzil, C. og Leonardi, M. (2007). "Can risk aversion explain schooling attainments? Evidence from Italy", *Labour Economics* 14 (6), 957 – 970
- Bird, B.J. (1992). "The operation of intentions in time: The emergence of the new venture." *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 17(1), s.11-20
- Bosma, N. og Harding, R. (2007). "Global Entrepreneurship Monitor 2006 summary results." Babson Park, MA: Babson College and London Business School
- Bullvåg, E., Kolvereid, L., Mathisen, T. & Åmo, B., W. (2010), "Global Entrepreneurship Monitor - Entreprenørskap i Norge 2009", Bodø: Høgskolen i Bodø
- Bullvåg, E., Jenssen, S.A., Kolvereid, L., & Åmo, B., W. (2009), "Global Entrepreneurship Monitor - Entreprenørskap i Norge 2008", Bodø: Høgskolen i Bodø
- Bullvåg, E, Kolvereid, L., & Åmo, B. W. (2007), "Global Entrepreneurship Monitor - Entreprenørskap i Norge 2006", Bodø: Høgskolen i Bodø
- Crant, J.M. (1996). "The proactive personality scale as a predictor of entrepreneurial intentions." *Journal of Small Business Management*, 34(3), s.42-49
- Christophersen, K.-A. (2003), "Databehandling og statistisk analyse med SPSS", Oslo: Unipub Forlag, 4. utgave
- Dorf, R.C. og Byers, T.H. (2005). "Technology Ventures: From Idea to Enterprise." New York: McGraw-Hill

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Eikemo, T., A., & Clausen, T., H. (2007), *"Kvantitativ analyse med SPSS"*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

Fugleberg, O. & Kristianslund, L (1995). *Innføring i regresjonsanalyse og multivariate metoder*, Oslo: Bedriftøkonomens forlag

Gartner, W.B., Shaver, K.G., Carter, N.M. og Reynolds, P.D. (2004). *"Handbook of entrepreneurial dynamics."* Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Greiff von, J. (2009), "Displacement and self-employment entry", *Labour Economics* 16, s.556-565

Hisrich, R.D. og Peters, M.D. (2002), "Entrepreneurship" Fifth Edition, New York: McGraw-Hill

Jacobsen, D. (2003), *"Forståelse beskrivelse og forklaring. Innføring i samfunnsvitenskapelig metode for helse- og sosialfagene"*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS, 2. utgave.

Jenssen, J.I., Kolvereid, L., og Erikson, T. (2006). *"Perspektiver på entreprenørskap"* Kristiansand: Høyskoleforlaget

Johannessen, A., Kristoffersen, L. & Tufte, P.,A. (2004), *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag*, Oslo: Abstrakt Forlag AS, 2. utgave.

Johannessen, A., Tufte, P., A. & Kristoffersen, L.(2006), *Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode*, Oslo: Abstrakt Forlag AS, 3. Utgave

Judd, C.M., Smith, E.R. og Kidder, L.H. (1991), *"Research methods in social relations: International edition"*, Florida: Holth, Reinehart og Winston Inc., The Dryden Press, 6. utgave.

Kjeldsen, J. (1991). *"Bidrag til udvikling af en egentlig entreprenurteori."* Århus: Handelshøjskolen i Århus

Kolvereid, L. (1996), "Prediction of employment status choice intentions". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 21(1), s.47-56

Kolvereid, L., Aamo, B., W., og Alsos, G. (2005) *"Global Entrepreneurship Monitor - Entreprenørskap i Norge 2004"*, Bodø: Høgskolen i Bodø

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Kolvereid, L., Bullvåg, E., og Aamo, B., W. (2008) ”*Global Entrepreneurship Monitor - Entreprenørskap i Norge 2007*”, Bodø: Høgskolen i Bodø

Kolvereid, L., Bullvåg, E., og Widding, L., Ø. (2001) ”*Global Entrepreneurship Monitor - Entreprenørskap i Norge 2000*”, Bodø: Høgskolen i Bodø

Korunka, C., Frank, H., Lueger, M. og Mugler, J. (2003). ”The entrepreneurial personality in the context of resources, environment and the startup process – A configurational approach.” *Entrepreneurship Theory and Practice*, 28(1), s.23-42

Krueger, N.F. (2007). ”What lies beneath? The experiential essence of entrepreneurial thinking” *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(3), s.123-138

Krueger, N.F. og Carsrud, A.L. (1993). “Entrepreneurial intentions: applying the theory of planned behaviour.” *Entrepreneurship Theory and Practice*, 5(3), s23-31.

Krueger, N.F., Reilly, M.D. og Carsrud, A.L. (2000), “Competing models of entrepreneurial intentions”. *Journal of Business Venturing*, 15(5-6), s.411-432.

Lee, L., et al., Entrepreneurial intentions: *The influence of organizational and individual factors*, *Journal of Business Venturing* (2009), doi:10.1016/j.jbusvent.2009.04.003

Liñán, F. og Chen, Y.W. (2009), ”Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument to Measure Entrepreneurial Intentions” *Entrepreneurship Theory and Practice* 33(3) s. 593-617

Ljunggren, E. (1998). ”*The New Business Formation Process: Why Are There so Few Women Entrepreneurs in Norway?*” FE-publikationer 1998:159, Umeå School of Business. Umeå: University of Umeå.

Matthews, C. H. & Moser, S. B. (1995): Family background and gender: implications for interest in small firm ownership”, *Entrepreneurship & Regional Development*, 7, s 365 – 378

Mueller, P. (2006). “Entrepreneurship in the region: Breeding ground for nascent entrepreneurs?” *Small Business Economics*, 27(1), s.41-58

Nilsen, T. og Johnsen, T., A. (2009), *Entreprenørskap blant ferdigutdannede økonomer – hvor viktig er utdanning?*, Bodø: Bodø Graduate School of Business

Ringdal, K. (2001), “*Enhet og mangfold*”. Bergen: Fagbokforlaget.

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Scherer, R. F., Adams, J. S., Carley, S. S., & Wiebe, F. A. (1989). "Role model performance effects on development of entrepreneurial career preference". *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 13(3): 53 – 71

Schmitt-Rodermund, E. og Vondracek, F.W. (2002). "Occupational dreams, choices and aspirations: Adolescents' entrepreneurial competence and interests." *Journal of Adolescence*, 25(1), s.65-78

Schumpeter, J. (1934), "*The theory of Economic Development. An inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*". Harvard Business Press, Cambridge (7.utg., 1961). Oversatt fra Tysk ved Redvers Opie.

Shook, C.L., Priem, R.L. og McGee, J.E. (2003). "Venture creation and the entrepreneurial individual: A review and synthesis." *Journal of Management*, 29(3), s.379-399

Shapiro, A. og Sokol, L. (1982). "The social dimension of entrepreneurship". In C.A. Kent, D.L. Sexton and K.H. Vesper, eds., *Encyclopedia of Entrepreneurship*. Eaglewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, s.72-90

Singh, G. og DeNoble, A. (2003). "Views on self-employment and personality: An exploratory study." *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 8(3), s.265-281

Tkachev, A Kolvereid, L. (1999): Self-employment intentions among Russian students, *Entrepreneurship & Regional Development*, 3, s. 269-280.

Thompson, E.R. (2009). "Individual Entrepreneurial Intent: Construct Clarification and Development of an Internationally Reliable Metric." *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), s.669-693

Wickham, Philip A. (2006). "*Strategic Entrepreneurship*", 4. edition, Pearson Education Limited, Essex, England

Zissimopoulos, J., og Karoly, L., A. (2004). "Transitions to Self-Employment at Older Ages: The Role of Wealth, Health, Health Insurance, and Other Factors", *Labour Economics* 14 (2007) 269 – 295.

Internett:

Entreprenørielle intensjoner hos ferdigutdannede økonomer

Asphjell, A. (2003, 22. jan). *"Reduser professorlønnal"*, Trondheim: NTNU –

Universitetsavisa.no, lastet ned 29. april 2010, fra

http://www.universitetsavisa.no/ua_lesmer.php?kategori=nyheter&dokid=3e2fa415ad2d25.76115831

Brønnøysundregistrene - Årsstatistikk 2003, lastet ned 18.05.2010

<http://www.brreg.no/statistikk/2003/fore1.html>

Hatlevik, S.E. (2004, 8. Nov). - Akademikerbam vinnere i arbeidslivet, Lastet ned

29. mars 2010, fra <http://universitas.no/nyhet/4591/akademikerbarn-vinnere-i-arbeidslivet/>

Opheim, V. (2004). *"Like muligheter, men ulikt utbytte? Betydning av sosial bakgrunn for overgang fra utdanning til arbeid blant nyutdannede kandidater i perioden 1987–2001"*,

Oslo: NIFU, lastet ned 20. april 2010, fra

<http://www.nifustep.no/content/download/681/6455/file/rapport1-2004.pff>

The Pennsylvania State University (u.d). Lesson 16: Factor Analysis, lastet ned 14. mai 2010

fra http://www.stat.psu.edu/online/development/stat505/16_factor/07_factor_commun.html

Tabell 3 Føretak per 1. januar, nyetableringar og nedleggingar, etter næring (SN2007). 2008-

2010, lastet ned 18.05.2010 fra [http://www.ssb.no/emner/10/01/foretak/tab-2010-04-27-](http://www.ssb.no/emner/10/01/foretak/tab-2010-04-27-03.html)

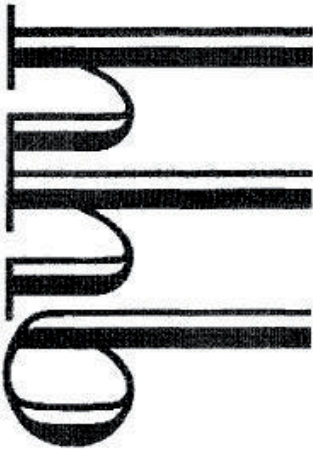
[03.html](http://www.ssb.no/emner/10/01/foretak/tab-2010-04-27-03.html)

Shlens, J. (April 22, 2009; Version 3.01) A Tutorial on Principal Component Analysis, Center for Neural Science, New York University

New York City og Systems Neurobiology Laboratory, Salk Insitute for Biological Studies

La Jolla, lastet ned 15. mai 2010 fra <http://www.snl.salk.edu/~shlens/pca.pdf>

Vedlegg 1 - Spørreundersøkelsen

Bodø Graduate School of Business

Kandidatundersøkelse HHB 2009

Velkommen til kandidatundersøkelsen til Handelshøgskolen i Bodø for 2009. Vi ved HHB trenger informasjon om din karriere for å forberede oss og tilby studentene en bedre utdanning og for å tilby samfunnet stadig bedre kandidater. Vi håper derfor at du vil besvare vår undersøkelse. Det tar deg gjerne 7 minutter. På forhånd takk.

Angi bruker-ID oppgitt i brevet/SMS *

[Neste >>](#)

Kandidatundersøkelse HHB 2009**Del A Generell informasjon**

5 % completed

[Neste >>](#)

Del B Utdanning

Vennligst anggi Ja eller Nei på følgende spørsmål:

Har du yrkesfaglig utdanning fra videregående skole?	Ja	Nei
Hadde du entreprenørskap som profilling/spesialisering ved HHB?	☐	☐
Holder du på med, eller har du fullført annen høyere utdanninge andre steder enn ved Høgskolen i Bodø?	☐	☐
Har du hatt noen form for studentverv ved HHB?	☐	☐
Har du fullført noen formell tilleggsutdanninge etter at du var ferdigutdannet ved HHB?	☐	☐
Startet du studentbedrift når du gikk på HHB?	☐	☐
Startet du ungdomsbedrift når du gikk på videregående skole?	☐	☐

Hvor mange år med fulltids yrkeserfaring har du? (Skriv "0" hvis ingen)

Del C Arbeid

Hva er din nåværende yrkesstatus?

. Velg alternativ .

Velg alternativ

- Heltdsansatt (minst 35 timer/uke)
- Deltdsansatt (under 35 timer/uke)
- Selvstendig næringsdrivende
- Svangerskapspermisjon/annen lønnet permisjon
- Hjemmeyerende
- Arbeidsledig/permittert
- Student/videreutdanning
- Militer forstegangstjeneste
- Annet

Neste >>

16 % completed

Er du hovedbeskjeftiget i en virksomhet som er eid av foreldrene dine eller noen av slektningene dine?

- Ja
 Nei

Er du hovedbeskjeftiget i offentlig eller privat sektor?

- Offentlig
 Privat

Hvilken næring tilhører i hovedsak din nåværende arbeidsgiver?

- Velg alternativ -

Hvilket funksjonsområde arbeider du i hovedsak med?

- Velg alternativ -

- Valg alternativ
Administrasjon, ledelse
Økonomi, regnskap, finans
Markedsføring, salg, reklame, logistikk
Personalføring, organisasjonsutvikling
Ekstern konsulentvirksomhet
Revisjon
Undervisning, forskning
Selvstendig næringsdrivende
Innkjøp
IKT / data
Annet

Hvor mange ansatte har den virksomheten du arbeider for?

- 1-49
 50-99
 100-499
 500-999
 1000-4999
 5000+

På hvilket nivå er stillingen din plassert?

- Direktør, disponent o.l. (privat), ekspedisjonssjef, avdelingsdirektør o.l. (offentlig sektor), rektor, professor, instituttleder o.l. (undervisning)
 Avdelings-, økonomi-, regnskaps-, markedsjef o.l. (privat), underdirektør, byråsjef o.l. (offentlig sektor), lektor, studieleder o.l. (undervisning);
 Økonomi-, regnskaps-, markedskonsulent o.l. (privat), konsulent, forstøkningssekretær o.l. (offentlig sektor) adjunkt, vit.ass. (undervisning)

Om du ikke kan plassere stillingen din i listen din over, kan du angi stillingsstøtel i det åpne feltet under.

Stillingsstøtel

Neste >>

Kandidatundersøkelse HNB 2009

Kandidatundersøkelse HNB 2009

Vennligst oppgi din totale brutto lønn pr. år, inklusive overtid, biffobber og andre tillegg. NB OPPGI BELØPET I HELE KR

Hvor mange timer arbeider du totalt i gjennomsnitt per uke? (Inklusive fast arbeidstid, overtid, arbeid for bjarbeidsgivere, konsulentvirksomhet, etc.)

Neste >>

37 % completed

Søkte du fulltidsarbeid da du var ferdig med økonomistudiet?

- Ja
 Nei

Hvor mange stillinger søkte du på før du fikk ditt første jobbtillbud? (Skriv "0" hvis ingen)

Etter at du ble uteksaminert fra HNB, har du noen gang vært uten heltidsarbeid?

- Ja
 Nei

Hvor mange måneder gikk det fra du var ferdig ved HNB til du begynte i din første fulltidsstilling? (Skriv "0" hvis ingen)

Neste >>

42 % completed

Hvor mange jobber har du søkt etter du begynte i din nåværende jobb?
(Skriv "0" hvis ingen)

Utsagnene nedenfor beskriver ulike aspekter ved belønningssystemet. Sett kryss i den ruten som best beskriver hvor tilfreds du er med den belønningen du mottar fra din nåværende hovedarbeidsgiver.

Hvor mange jobbtillbud har du fått etter du begynte i din nåværende jobb?
(Skriv "0" hvis ingen)

	Svært misfornøyd	1	2	3	4	5	6	7	Svært fornøyd
Utbetalt lønn etter skatt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Min nåværende faste bruttolønn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt generelle lønnsnivå	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skarpsisen på min nåværende lønn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor mange ganger har du skiftet arbeidsgiver siden du ble uteksaminert fra HHB? (Skriv "0" hvis ingen)

Neste >>

Har du til hensikt å bytte jobb i løpet av de neste tre årene?

- Ja
 Nei

53 % completed

Neste >>

47 % completed

Del D Entreprenørskap

Hvor mange bedrifter har du bidratt til å starte (eksklusiv studentbedrifter)? (Skriv "0" hvis ingen)

Vennligst svar Ja eller Nei på følgende spørsmål om ditt forhold til entreprenørskap

Er det viktig at du eier, enten alene eller sammen med andre, en bedrift eller næringsvirksomhet som du er med på å lede?	☐ Ja	☐ Nei
Har du i løpet av de siste tre årene personlig investert penger i eller gitt lån til en ny bedrift eller næringsvirksomhet som ble startet av andre enn deg selv? (Ikke regn med kjøp av børsnoterte aksjer eller andeler i aksjefond.)	☐ Ja	☐ Nei
Er det viktig at noen du kjenner godt personlig har startet en bedrift eller næringsvirksomhet i løpet av de siste tre årene?	☐ Ja	☐ Nei
Er det viktig at du forsøker nå, enten alene eller sammen med andre, å starte en ny bedrift eller næringsvirksomhet?	☐ Ja	☐ Nei
Er det viktig at du har, enten alene eller sammen med andre, til hensikt å starte en ny bedrift i løpet av de kommende 3 år?	☐ Ja	☐ Nei
Er det viktig at du forsøker nå, enten alene eller sammen med andre å starte en ny bedrift eller næringsvirksomhet på vegne av arbeidsgiveren din – det vil si noe som en del av jobben din?	☐ Ja	☐ Nei
Har du en forretningside som kan benyttes til å starte en bedrift?	☐ Ja	☐ Nei
Er det viktig at i løpet av de neste seks månedene vil det være gode muligheter til å starte en bedrift eller næringsvirksomhet der du bor?	☐ Ja	☐ Nei

Neste >>

Del E Kartlegging av atferdsmønster

I hvilken utstrekning er du uenig eller enig i følgende utsagn?

	Verken							
	Helt Uenig	1	2	3	4	5	6	Helt Enig
	1							7
Jeg vil heller eie min egen bedrift enn å få høyere lønn som ansatt hos noen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vil heller eie min egen bedrift enn å velge en annen lovende karriere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er personlig villig til å ofre mye for å min egen bedrift skal klare seg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er villig til å arbeide mer med samme lønn i egen bedrift, enn som ansatt hos noen andre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Neste >>

63 % completed

Kandidatundersøkelse HHB 2009

Kandidatundersøkelse HHB 2009

I hvilken utstrekning er du uenig eller enig i følgende utsagn?

I hvilken grad bryr du deg om hva:

	Helt Uenig		Verken enig eller uenig			Helt Enig	
	1	2	3	4	5	6	7
Min NÆRMESTE FAMILIE synes jeg burde strebe etter en karriere som grunder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mine NÆRMESTE VENNER synes jeg burde strebe etter en karriere som grunder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MENNESKER SOM ER VIKTIGE for meg synes jeg burde strebe etter en karriere som grunder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Neste >>

68 % completed

	Jeg bryr meg overhodet ikke							Jeg bryr meg veldig mye		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
din NÆRMESTE FAMILIE synes, om du bestemmer deg for å strebe etter en karriere som grunder?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dine NÆRMESTE VENNER synes, om du bestemmer deg for å strebe etter en karriere som grunder?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MENNESKER SOM ER VIKTIGE FOR DEG synes, om du bestemmer deg for å strebe etter en karriere som grunder?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Neste >>

74 % completed

Kandidatundersøkelse HHB 2009

Kandidatundersøkelse HHB 2009

I hvilken utstrekning er du uenig eller enig i følgende utsagn?

I hvilken utstrekning er du uenig eller enig i følgende utsagn?

	Verken enig eller uenig						
	Helt Uenig 1	2	3	4	5	6	Helt Enig 7
Hvis jeg ville, kunne jeg godt starte og drive en egen bedrift.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ville hatt full kontroll over situasjonen, hvis jeg startet og drev min egen bedrift.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er helt og holdent opp til meg om jeg velger å etablere egen bedrift.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Verken enig eller uenig						
	Helt Uenig 1	2	3	4	5	6	Helt Enig 7
Mitt profesjonelle mål er å bli en grunder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er bestemt på å etablere en bedrift i fremtiden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har veldig seriøse tanker om å etablere en bedrift.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Neste >>

Neste >>

79 % completed

84 % completed

Del F Innovasjon

Angi hvor stor grad følgende utsagn gjelder for deg i din jobb

	Svært							Svært			
	liten	grad	1	2	3	4	5	6	7	stor	grad
I hvor stor grad inneberer jobben din rettledning og rådgivning til personer som forsøker å starte eller videreutvikle egen bedrift?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad bidrar du med utvikling av nye produkter eller markeder hos din hovedarbeidsgiver?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad bidrar du med utvikling av nye rutiner eller prosessforbedringer hos din hovedarbeidsgiver?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor mange års erfaring har du med innovasjonsprosesser? (Skriv "0" hvis ingen)

Neste >>

89 % completed

Er du medlem av styret i en eller flere bedrifter som er registrert i arbeidsgiverregisteret?

Ja Nei

Med frivillig organisasjon menes lag, forening, klubb, korps, festival, aksjon eller nettværk innenfor områder som for eksempel, kultur, idrett, politikk, fritidsaktiviteter, næringsutvikling eller samfunnsutvikling.

Entreprenørskap og frivillige organisasjoner

Er du med i ledelsen av en frivillig organisasjon	☐	☐
Forsøker du nå, enten alene eller sammen med noen, å starte en frivillig organisasjon?	☐	☐
Har du i løpet av de siste 3 1/2 år, enten alene eller sammen med noen, startet en frivillig organisasjon?	☐	☐

Neste >>

95 % completed

Kandidatundersøkelse HNB 2009

Hvilken betydning har utdannelsen din fra HNB hatt for deg?

Helt til slutt ber vi om din e-mail adresse. Da kan vi sende deg resultatene av vår undersøkelse og vi kan sende deg informasjon om nye studietilbud tilpasset din utdanningsbakgrunn.

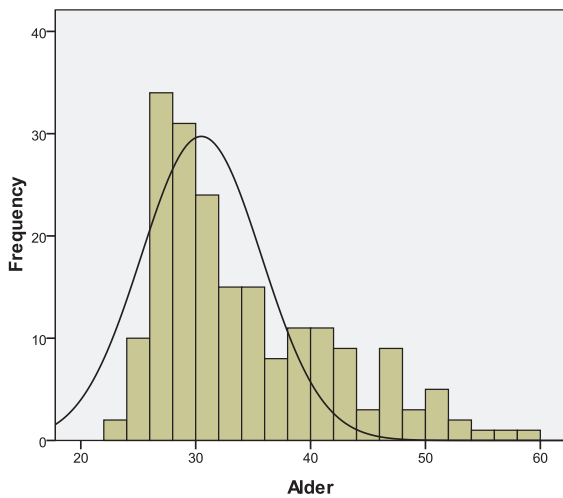
Din e-mail adresse

Send

100 % completed

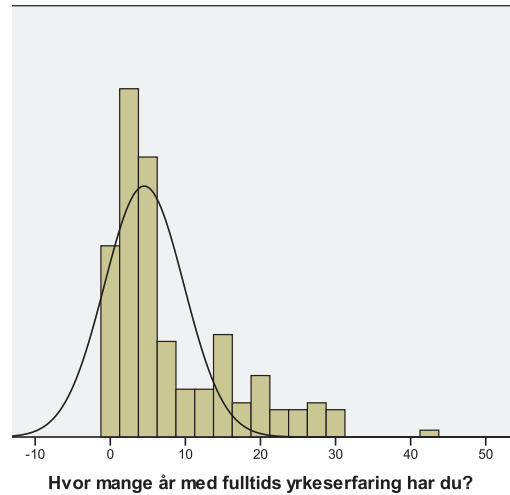
Vedlegg 2 - Fordelingskurver

Alder

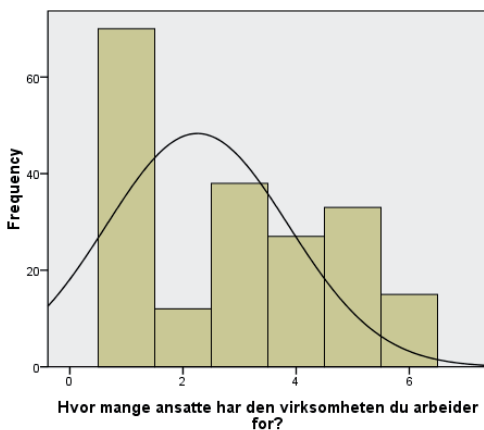
Mean =33.7
Std. Dev. =7.732
N=195

Hvor mange år med fulltids yrkeserfaring har du?

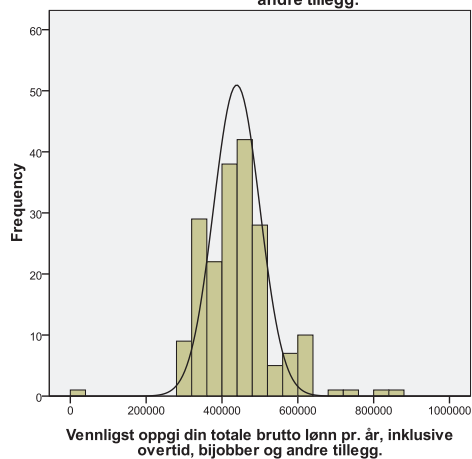
Mean =8
Std. Dev. =8.283
N=195

Hvor mange ansatte har den virksomheten du arbeider for?

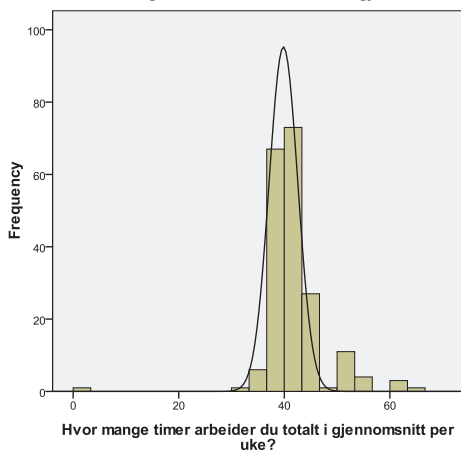
Mean =2.93
Std. Dev. =1.737
N=195

Vennligst oppgi din totale brutto lønn pr. år, inklusive overtid, bijobber og andre tillegg.

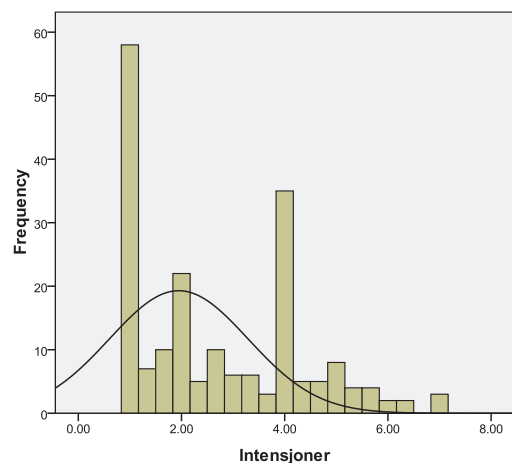
Mean =437088.97
Std. Dev. =96367.612
N=195

Hvor mange timer arbeider du totalt i gjennomsnitt per uke?

Mean =41.05
Std. Dev. =5.831
N=195

Intensjoner

Mean =2.72
Std. Dev. =1.62
N=195